

Megjelenik hetenkint háromszor a. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.
Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy hónapra	1 " "

Szerkesztői szállás:

belső sz. számú 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wellzeile 22.)
Haaenstein és Voglnernél (Neuer-
Markt 11. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitási díjak:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez címzendők.
Előzetes és hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy hónapra	1 " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, ápril 2. 1870.

(B.) A mai tőléről alig lehetne valami érdekesebb mozzanatot feljegyezni, nem azért, mintha a szűnyegen volt törv. javaslatok nem bírnának fontossággal, hanem mivel azok nem voltak oly természetűek, melyek a népszociális bajbáztására anyagot szolgáltatnának.

Legnevezetesebb volt Horváth Boldizsár igazságügyminiszter felcete azon interpellációra: milyen álláspontot foglal el a miniszterium a tisztújításra nézve, a törvényhatóságokkal és a városokkal szemben?

A miniszter határozottan oda nyilatkozott, hogy az 1848-ki törvények értelmében a restaurációnak, mindaddig, míg a hatóságok nem szerveztettek, nincs helye, annálkevésbé, mert e tárgyan a törv. javaslat okvetlenül a ház elébe fog terjesztetni mindjárt hávát után.

A miniszter ezen nyilatkozatával a jobb ügy mint a baloldal meg volt elégedve, s így nem lesz módjok némelyeknek a restaurációkat sokféle igaztásokra felhasználni.

A mai nap többi részét a pesti közéletéről szóló törv. javaslat feletti tanácskozás foglalta el.

Nem csekély érdeklődéssel tekint itten most mindenki a bécsi miniszter crisis felé, mely hátrányos lehet, a mennyiben esetleg a vitás kérdések alkotmányos alapokon leendő megoldását kockáztatva, mindenesetre visszahatással lehetne Magyarországra is, mennyiben Magyarország alkotmányos lajthantúli országokkal kötött a közügyei szerződést dualistions alapokon; így tehát óhajtanunk kell, hogy a vitás kérdések ott is alkotmányos eszközök által oldassanak meg.

Az ellenzék szóharca a közlekedési miniszterium ellen.

△ A derék- és szél-bálnak közlekedési miniszteriumunk eljárása ellen intézett támadását, azért nevezem szóharcra, mert a síkra szállt alvezér (Tisza Kálmán) és a szélbali Napoleon (Simonyi Ernő) zászlós szónoklataiban hiába keresnők az érvek legióit, az adatok és hiteles okmányok áttörhetlen phalanxát. Tisza ugyan hivatkozott angol honi tapasztalataira; hanem azért az ottani ös-parlamentarismus gyakorlatából oly példákat idézett, melyek inkább saját állításainak megerősítésére alkalmasak. Simonyi pedig egy oly szerződés alapján vádolta a közlekedési miniszteriumot, mely Magyarországra nézve maig sem kötelező, s mi a legfurcsább 15 ivből áll, holott a szélbali államférfi 2 ivre terjedőnek mondá; miből kitűnik, hogy a vád alapjául fölvetett szerződést nem is látta, hanem azért, parlamenti pártvezér léte, mégis arra hivatkozott.

Klimius Miklós földalatti utazásában említ egy oly szigetet, melyet éles nyelvek és pedig sikerrel védelmeztek; parlamentünkben ez uttal is az ellenkezőt szemléltük: a Tisza és Simonyi urak által glédába állított, távolról érvekné látszott, vádhangon frázisok csak úgy porlottak szét a közlekedési miniszter Mikó gróf és államtitkára remek beszédeinek érveit, adatait alatti, mint mikor 60 fontos bomba csap le a lisztelt tonnába. A vádfalak kártyaépítménynek bizonyultak, és láttuk hátrálni az ellenzéki vezéreket, kik, mielőtt az aranyhid fölkeresésére indítottak, meglehetősen megostorozták volt önmagukat az állérvek vissza-visszacsapó sodronyvegeivel.

Tisza Kálmán nem egyébért, hanem a közvélemény megnyugtatója érdekében támadta meg a közlekedési miniszteriumot, állítván, hogy a visszaélések „léte-

zése iránti hit pártkülönbség nélkül el van terjedve az országban.” Már a ki ellenzéki lapot soha sem olvasott, s az e tárgy körül folyt parlamenti vitákból csak Tisza és Simonyi beszédeit látta, még e merész állításnak is hitelt adhatna. Hanem a ki az „Ellenőr” és „Hon”-t szorgalmasan szokta böngészni, a Nilus eredeténél sokkal könnyebben feltalálja ama pártkülönbség nélküli hit kuforrását; az ellenzéki lapok faragták az e részbeni vádakat, az anyagot legtöbbször elutasított concessiókra vágyakozók szolgáltatván; e lapokból olvasták a kávéházak látogatói, így beszéltek azokról azután az utcán, s az országgház folyosóin: a gyanúsítás mustár magvából nőtt ki magát az országos mendemonda, az ellenzéki vezérek vádaskodásainak eme talapja.

Tisza Kálmán beszéde főleg azt bizonyította, hogy a parlamentnek jogában áll vizsgálatot rendelni el bármelyik miniszterium ellen; de ezt ám senki sem tagadta; azt, hogy a fennforgó esetben mulhatlanul vizsgálatot kell elrendelni, kimutatnia sehogys sem sikerült.

A derék-bal alvezére (t. i. T. Ghyczy után következik) maga nevezi Gladstonet „a ma élő angol államférfiak legnagyobbikának,” s ime ő, ép T. idézte szerint indokolatlannak mondá 1855-ben a parlamenti vizsgálat elrendelését, holott az illető parlamenti tag azon specialis esetet kívánta volna felderíteni: miért bocsátotta el a pénzügyér Kennedyt, az erdők biztosát. Szerencsétlenül hivatkozik T. úr Mr. Duncombe föllépésére, ki a belügyért specialiter, bizonyos levelek felbontásával vádolta, itt a vizsgálat elutasítatlan volt; hasonlóan azon esetben is, midőn egy előbb elbocsátott katonatiszt ismét alkalmazása felett kívánt a parlament felvilágosítást szerezni. A mi a Sebastopol alatt táborozó angol csapatok nyomorának okát illeté, erre nézve bátran rendelkezett az angol parlament vizsgálatot, mert ez nemcsak mendemondaként hozott pár lap által forgalomba, hanem irt arról akkoron az egész európai journalistica; tekintve a körülmények rendkívüliségét s a dolog roppant fontosságát, a vizsgálatnál késni nem is lehetett.

De hát Tisza Kálmán vádjai ily rendkívüli viszonyok közt hoztak e szőnyegre, s úgy vannak-e részletezve, a mint ezt az angol parlament eljárásából idézett példákban látjuk, melyekben vizsgálat indítványoztatik a felett: miért bocsátott el a megnevezett főhivatalnok? miért alkalmazta-tott ismét a kijelölt katonatiszt? miért nyomrognak az angol csapatok Sebastopol alatt? miért törte meg a belügyér a levéltitok szentségét?

Ezek a példák, az én csekély nézetem szerint mind Tisza Kálmán ellen szólnak; mert az ő vádjai a legelmosodottabb általánosságban tartva így szólnak:

- a) a vasút engedélyezése körüli eljárás szabálytalan;
- b) a déli vasúttársaság érdekei tulságosan pártfogoltatnak;
- c) a közutak építése helytelenül kezeltek.

Ha ily odavetett vádaskodásra parlamenti vizsgálat rendeltetnék, mi könnyű lenne az ellenzéknek valamennyi miniszterium ellen vizsgálatot sürgetni, és a parlamentnek nem lenne egyéb dolga, minthogy vizsgáló bizottságot bizottságra küldjön ki, csak azért, mert pár lapnak tetszett mód nélkül gyanúsítani. Hanem az ilyen parlamentet azután megköszönné az ország. Ez úton lehetne a parlamentarismus kormányrendszert leghamarább népszerűtlenné tenni, hitelétől megfosztani.

Melyik a szabályos eljárás a vasútenedélyezések körül? A közlekedési miniszter bemutatta a képviselőháznak a 2,046 számú szabályrendeletet; a ház azt 1868. május 26-diki ülésében elfogadta és arra kötelezte a minisztert, hogy azig orvona a szerint járjon el. Előlegea concessiót a felmérések és tervkészítésre minden vállalkozónak adni kell; csak olyan vállalkozó kaphat végleges engedélyt, ki ily előmunkálatok alapján készült részletes terveket bir felmutatni. A miniszterium e szerint járt el, senkit sem zárt ki a versenyképesek közül; az állam költségén épült vasúttakat nyilvános árlejtés és verseny útján biztosította, mindig a legkedvezőbb

ajánlatot tevőnek adván ki az építést. Szabálytalan eljárásnak tehát az eddig adott 6 concessio körül semmi nyoma sincs: valamennyi concessio be volt mutatva a ház-nak, a vasúti és pénzügyi bizottságok azokat megvizsgálták s így vette azután a ház rendes tárgyalás alá; ily előzmények után mindenik concessio be lett iktatva a törvénybe. Ha tehát a ház e részben vizsgálatot rendelt volna el, ezt tulajdonképp saját eljárására nézve cselekedte volna.

Igen de a déli vasúttársaság érdekeit kegyelik!

A magyar kormány e társasággal soha sem szerződött, s így a magyar állam viszonya e társulathoz miben sem változott; a magyar miniszterium tehát e társulatot előnyben sem részesíthette, positive. De tette az alföld-fumei vasút kiépítésének halogatása által? A parlament 1867. júliusban utasította a kormányt e vonal kiépítésére. Ugyanez év októberében már fel voltak állítva a szükséges mérnöki hivatalok és segédszemélyzet. 1868 tavaszára bevezették a földmérések s pár hó alatt ezek alapján elkészültek a tervek. 1868 november 10-kén nyilvános offertárgyalás tartott, de eredmény nélkül; mert míg 3 vállalkozó 25, 23 és 22 milliót kért, egy másik 11 millióért ígérkezett a világforgalomnak megfelelő vonalat építeni. Ennek kellő megbirálhatása végett tanulmányoztatott a Mont-Cenisén épült hasonló rendszerű pálya, mire hónapok kellettek. Kitűnően, hogy az olcsó ajánlat nem alkalmas a célra, új nyilvános offertárgyalás hirdettet, melyre már nem 3, hanem 8 vállalkozó jelent meg; s a 22,140,000 frtra számított építési munka csak 19,870,000 frtért adatott ki; tehát e vonalnál 2,270,000 frt takarított meg. Ime ez az állítólagos halogatásnak története. De ez nem állott a déli vasúttársaság érdekében; mert ha az alföld-fumei vonal hamarabb készülne el, mint a károlyvár-fumei vonal, ép ez terelné az alföldi és szlavoniai egész forgalmat a déli vaspályára. Itt tehát, a kik vizsgálatot sürgettek, tulajdonképp annak földterítését követelték, miért nem tette meg ez utóbbi jó szolgálatot a magyar királyi közlekedési miniszter a déli vasúttársaságnak?

Ha igaz, mint az ellenzék vezérei állítják, hogy a közutak kezelése nem a legporpásabb, akkor ám hassanak oda, hogy a megtervezés kérdése mielőbb a parlament által megoldathassék; ez okból ne a miniszteriumok elleni indokolatlan vádaskodással töltsek el a drága időt, hanem segítsenek a reformművek gyorsabb létrehozásán közredolgozván a Deák-pártnal. Mert ennek a pártnak kebeléből való kormány a támadások közepette is reá ért az üdvös munkára, a minthogy Mikó gróf közlekedési miniszter is bejelenté, hogy a közmunkákat illető törvényjavaslat több idő óta kész, de a megtervezés előtt elő nem terjesztő. Itt tehát a hiányokat senki el nem vitatja; de az orvoslást nem eszközölhetné az ellenzék sürgette vizsgálat, melynek e szerint nincs is mit földeritenie.

Ha a közlekedési miniszterium működésének eddigi eredményeit tekintjük, látjuk:

hogy államunk vasúttait megkét-szerelte, s

a vasútépítések által millióknak nyújtott munkát és nem is remélt jövedelmi forrást;

hogy vasúttainkat 37, 36, sőt 33,000 forintnyi kamatbiztosítás mellett épített ki mérföldenként, holott a volt kormány atatt csak 50, 60,000 frt mérföldenkénti garancia mellett akadtak vállalkozók, tehát állami hitelünknek nevezetes leundületet adott;

hogy nemcsak üdvösen reformálta a vasúti tarifát, hazai kereskedelmünk kül- és belforgalmunk kiszámíthatatlan hasznára, de, nem engedett concessiókhoz jutni olyanokat, kik azokkal üzérkednek, s tovább adják nyereséggel, míg végre azok bukófélben levő cégek kezébe kerülnek, s ezek a fél uton ejtik el az ügyet az ország kárára: mindezeket tekintve, inkább dicsérendőt és nem megrovandót találunk a közlekedési miniszterium correcte eljárásában.

Simonyi E. aprólkos puffogatása Hollán érvkártyasolásával szemben oly formán

védte a támadásból hátrálásba átmert ellenzékét, mintha a csatátvesztett vezér gyalog csatárláncz tűzével akarná az utánna nyomuló hadoszlopokat feltartóztatni — visszanyomui.

Hanem hát harcziás idöket élünk. Az ellenzéknek küzdeni kell. Küzd is, még pedig gyakran oly fegyverrel, mely inde-unde a kezébe akad. Ha aztán ez a gyanúsítás töre talál lenni, melynek markolatát a „Hon” készíté, s pengéjét az „Ellenőr” élésíté, hatalmas fegyvernek véli; míg a támadásnál ki sül, hogy vasa nagyon olmos s a veszélyesnek hitt szerszám haszontalan sarlóvá görbül a jelenszilárdság és önzéstelen-ség hármaz ércz vértjén.

Belügy.

Az igazságügyminiszter törvényjavaslatot dolgoztatott ki, mely az „Arányosításról és tagosításról” szól az erdélyi és a kapcsolt részek városaiban, szabad és vegyes községeiben, ott, hol az urbéri viszonyok rendezve nincsenek, mely törvénynek hatásköre kiterjed a száz- és székelyföldre s a magyar föld városaira. E törv. javaslatot az erdélyi képviselők értekezlete tárgyalás alá vette, s a címre nézve azon változtatást tette, hogy a kapcsolt részek külön megnevezését kihagyta.

A képviselőház központi bizottmánya márcz. 30-kán tárgyalta a főrendiház által a bírói felelősségről s a bírák nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslatokban tett módosításokat, s a felelősségről szóló törv. javaslatban tett módosításokból csak is az irányiak közül fogadott el többeket, míg a másikat illetőleg elfogadtattak a főrendiház módosításai.

Hollán Ernő államtitkár beszéde

(a képviselőház márt. 28-án tartott ülésén)

T. ház! Ezelőtt két hónappal a közmunka- és közlekedési miniszterium budgetjének tárgyalása alkalmával, ezen háznak egyik tagja súlyos vádakat emelt a közlekedési miniszterium kebelében folytatott ügykezelés, és az egész közigazgatási rendszer ellen; e mellett különválasztotta a minisrt; mi természetesebb annál, hogy a vádaskodások célzatai rám, és felém is fordultak? Igen helyesen jegyezte meg tegnapelőtt ezen háznak egyik érdemes tagja, hogy hasonló helyzetben igen nehéz elválasztani a képviselőt a hivataloktól, s így — mert más módom nem volt — felkértém a t. házat, méltóztatásuk nekem módot nyújtani arra, miszerint ezen háznak minden tagja tiszta meggyőződést szerezzen magának állításaim valódisága felől. Midőn ezt tettem, nem egyedül magamért követeltem, nem is igazolásképp azon kormány iránt, melynek szolgálni szerencsém van; de teszem azért, hogy ezen eljárás által mód nyujtassék mindenkinek, tisztán látni, és ha legesekélyebb kéteiei volnának azokat teljesen eloszlatni. De tettem egy szersmind azért is, hogy erkölcsileg bűnhődjenek mindazok, kik néha épen nem helyeselhő önzési célok által vezéreltetve elég (Óhó! szélbali balfelől. Ugy van! jobbról) ismétlem, tettem azért is, hogy erkölcsileg bűnhődjenek mindazok, kik néha épen nem helyeselhő önzési célok által vezéreltetve, elég lelketlenek és könnyelműek (Zajos, hosszas felkiáltások balfelől Óhó! kik azok?) igenis, elég lelketlenek és könnyelműek hasonló hírek terjesztésére. (Ki az? Nagy zaj balfelől)

Igy keletkezett t. barátom Zsedényi Ede képvis. urnak indítványa, mely egyebet nem célozott, mint hogy kérelmem sikerítésére a t. ház nekem módot és eszközt nyujtson. Később Debreczen város érdemes képviselője külön indítványt tett le a ház asztalára, mely szerintem a parlamentarismus szabályainak inkább megfelel, és vizsgálatot kíván elrendelni az egész miniszterium eljárása ellen. A minisrt ur sem az egyik, sem a másik indítványt el nem fogadta. Én ezt magamra nézve sajnálom, de kénytelen vagyok megbájnihi nézete előtt, mert tudom, hogy habár senki e házban az ily eljárás jogosultságát nem tagadta a miniszteriuma nézve, akkor, midőn hasonló vizsgálat elrendelése kapcsolatban a vádaskodásoknak egész sorával hozatik elő, igen is természetesen látom úgy a kormány, mint a kormányt támogató pártira nézve, hogy ily alapon a vizsgálatot el ne fogadja. (Derülttség a baloldalon.)

A ház tegnapelőtt a minisrtnek ezen nyilatkozata után elrendelte az indítványok tárgyalását, Simonyi Ernő ur megragadta az alkalmat és én azt hiszem, hogy ha elmaradt a vizsgálat, melyet én is óhajtottam volna, ő ezen hiányt nagy részben pótolta, mert a sérelmes eseteknek egész sorát hozta fel hosszas előadásában. Az ő felszólalásával különösen igazolni kívánta azon álláspontot, melyet a közmunka miniszterium budgetjének tárgyalása alkalmával elfoglalt. Én a t. ház engedelmével ezen szempontból fogom egyenkint bírál-gatni az általa felhozott adatokat, és aztán a t. ház méltánylására fogom bízni megítélit, mily értéktűk és mily becsitűk van az általa felhozott adatoknak. (Halljuk!)

Először is felhozta, hogy gr. Mikó tiltakozott Debreczen városa érdemes képviselőjének azon fellebbezése ellen, hogy a déli vasutársaság a közmunka-ministerium részéről bármilyen pártfogásban részesült volna; hivatkozott annak támogatása céljából arra, hogy a minister újabb is kijelentette, hogy nincs a kabinetnek egy tagja sem, ki a kérdéses szerződést aláírta volna-e és ezzel, mint ellenmondást szembe állította azt, hogyan történhetett mégis, hogy egyszerre, mintegy a levegőből esett le a pénzügyminister ur nyilatkozata a pénzügyi bizottságban. Ime — ugymond — itt van constátálva az ellenmondás; ime ilyenek a ministeri nyilatkozatok. Legkevésbé sem csodálkozom azon, hogy előtte érthetetlen ezen dolog, de meg fogja nekem engedni, hogy én megtagadjam az alkalmat lehető világosan szólni a tárgyhöz. (Halljuk!)

A dolog egyszerűen következőképpen áll: A déli vasutársaságnak concessiója 1858-ban adatott ki. Később, midőn Veleucé Ausztriától elszakadt, természetesen a déli vasutársaságnak a velezeri területen levő vonalai is elszakadtak azon kapcsolattól, melyben előbb voltak, és az olasz királyság vette át az azok után járó garanciát. Megváltozott tehát az alap, melyen az eredeti concessió állott, megváltozott a pénzügyi alap, meg úgy a részvények, mint az elsőbbségi kötvények összege. Ennek következtében, bár a villafranczi bekezdés határozatai szerint ezéba vétett ezen elválasztás egyezség utján eszközölése, a tárgyalások, melyek ez iránt folyamatosan voltak, még csak 1866. évi febr. 27-én lettek befejezve. Az okmány, mely erről szól, a hivatalos okmányok között ezen cím alatt fordul elő: „Vorläufiges Uebereinkommen”; itt közvetlenül az is megjegyzem Simonyi képv. urnak, habár igen sajnálom, hogy gyakran jutok azon helyzetbe, hogy állításainak ellent kell mondanom, megjegyzem, mondom, hogy ezen okmányok nem két ívből állanak, a mint ő állította; hanem a mint szerencsén van ez alkalommal felmutatni, sűrű 15 ívből állanak. (Zaj.) Ez okmányokból kitétnék az, hogy azon 1866-ki szerződés, a melyre ő hivatkozott, az én nézetem és a közlekedéstügyi minister urnak nézete szerint 1866-ban perfect szerződés nem volt. Bizonyítom ezt azzal, hogy ezen szerződés Willerstorff és Lacembacher által csak 1867-iki april 13-án íratott alá, és pedig következő bevezetés mellett: Im folge allerhöchster Ermächtigung vom 30. Juni 1866 und 9. April 1867. ist auf Grund des vorläufigen Uebereinkommens vom 27. Februar 1866“ etc. etc.

Ez okmányból is kitétnék tehát, hogy a kérdéses egyezmény 1866. febr. 27-én még csak előleges egyezmény volt, a mely Ausztriára nézve még csak 1867. april 13-án, tehát a magyar ministerium alkotása után lett perfect. Ebből én azt következtetem, hogy ezen szerződés a magyar államra nézve érvényes, formászerint érvényes csak akkor lesz, ha a magyar állam képviselői által is formászerint elfogadtatik. Ezen nézponot a minister ur is mindenkor magának vallotta.

A másik népon, a melyből ugyanezen kérdést megítélni kell, a törvény, még pedig az 1867. évi XII. t. cz. nek 65 §-a a mely azt rendeli: A kereskedelem előmozdításának egyik leglényesebb eszköze lévén a vasutak, ugyanakkor, midőn a vám- és kereskedelmi szövetség megkötetik, a fentebbi 69. és 61. §-ok értelmében létesítendő egyezkedés által határozatik el, hogy melyek azon vasutvonalak, melyekre nézve mindkét fél érdekben közös intézkedések szükségesek, és hogy ezen intézkedések mennyire terjedjenek.

Ennek értelmében szükséges, t. ház, mindazon vasutársaságokra, és mindazon vasutakra nézve, melyeknek vonalai egyik és másik állam területére is kiterjednek, bizonyos intézkedéseket megállapítani. Ez intézkedések kétféle természetűek, először építési és közforgalmi, másodszor pénzügyi természetűek. A törvény ezen §-ának értelmében a magyar ministerium illető képviselői már 1868-ban érintkezésbe bocsátkoztak a lajtántuli kormány képviselőivel.

Természetes, hogy különösen a megadóz/atás kérdése, valamint az államgarancia címén viselő terhek megosztásának kérdése bonyolultabb volt. Ezen kérdések a pénzügyministerium ressortjába tartozván, különválasztattak a közmunka-ministerium ressortjától; a mi Mikó Imre gr. ressortjába tartozott, külön egyezmény által állapított meg, az azontul fenmaradó ügyek elintézésére a pénzügyministerre bízván. Eddig úgy tudom, hogy minden hivatalos érintkezésnél a pénzügyminister ur is azon felfogásban volt, melyben volt Mikó Imre gróf; a legutolsó betérjesztés, legalább az én tudommal, nem történt előzetes hivatalos közleménnyel, és én meg vagyok győződve most is arról, hogy ezen szerződés Magyarországra nézve formászerint kötelező csak akkor lesz, ha a magyar államnak képviselői által alkotmányos uton elfogadtatott; mert a XII. t. cz. 65. §-a csak azon szerződésekre vonatkozik, melyek a magyar kormány életbe lépése előtt már hatályosak voltak; ezen szerződés perfecté azonban Ausztriára nézve csak akkor vált, midőn a magyar ministerium már létezett; ahhoz tehát, hogy ezen szerződés Magyarországra nézve is érvényes legyen, mulhatlanul megkötötték a magyar kormány és a magyar törvényhozás hozzájárulása.

Mi már most azon kérdést illeti, melyet ezen szerződésre vonatkozó az Simonyi képv. ur érintett; vajjon káros-e ezen szerződés Magyarországra nézve, vagy nem? ez egészen más kérdés. Ő sőt én is, nagyon károsnak találta azt az országra nézve; én ezen nézetem nem osztom, nem osztom annál fogva, mert a szerződés átváltoztatásának lényege abban áll, hogy a korábban biztosított tiszta jövedelem garantíja átváltoztatott a bruttó jövedelem garantíjává; és ha ezen szerződés, mely az én nézetem szerint még nem tartozik azon szerződések kategóriájába, melyekről azt mondja a törvény, hogy azok általában kötelezők Magyarországra nézve, hanem mely még forma szerint elintézendő, mielőtt kötelezővé válhatnék, az országra nézve, kötelezőnek elfogadtatik, csak hasznos, de káros semmiképpen lehet. (Ellenmondás balról.) Ennek oka pedig egyszerűen az, hogy ha érvényben marad a szerződés, melyet, ismétlem, Magyarországra nézve még csak egyez-

ményi pontozatrak tekintek, az államgarancia a déli vasutársaság összes vasútvonalaira nézve összesítve adatik, a mikor aztán a magyar vonalon netalán tapasztalható jövedelemből pótolnak az osztrák területen levő vasutak nagyobb jövedelmei. (Felkiáltások balról: Köszönjük! Nem kívánunk telőle.) A kiegyenlítés ez által olyképpen történne, hogy Magyarországi vonalainak passzívait az osztrák vonalak kiegyenlitenék.

Ez különben egyéni nézet, és én nem kétkedem, hogy a háznak lesz alkalma e tekintetben maga véleményét kimondani, midőn ezen szerződés eléje fog kerülni.

A mi már most a dolog lényegét illeti, (Halljuk!) én azt hiszem, ezen szempontból kiindulva, a t. képv. ur vádképen hozhatta volna fel a közmunka-ministerium ellen azt, hogy talán alkotmányos felfogásban tulszigoruan járt el, szigorubbant, mint talán szükséges volt; de ezen alkalomból azt, hogy a déli vasutársaság a közmunka-ministerium részéről illetéktelen pártolában részesült volna, kimagyarázni soha sem lehet. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ez volt pedig a képviselő urnak legsúlyosabb és legnagyobb argumentuma. — Nézzük a többit.

Áttért aztán a képv. ur Debreczen városa érdemes képviselőjének második indoklására, a mely vonatkozik a vasutengedélyezések, a vasuti vállalatok kiadásánál követett szabálytalan eljárásra.

Bocsásson meg a t. ház, de nem tehetem, hogy némi esodálkozásomat ki ne fejezzem ezen felszólalás felett. Összesen kiadtunk 6 concessiót, mindenik concessiója nézve egyfelől ott áll a nyilvános offer-tárgyalások jegyzőkönyve, aláírva két minister által; másik felől ott áll a törvény. En kérdem már most, és a t. ház méltánylástól várom elődöntést azon kérdésnek, hogy vajjon a t. ház saját tényei ellen elrendelhet-e vizsgálatot, mikor Simonyi Ernő képv. ur ilyenekre alapítja vádjait? (Helyeslés jobbfelől. Ellenmondás balról.) Ha elég világosan nem magyaráztam volna ki magamat, engedje meg a t. ház, hogy ismételve és jobban kimagyarázhasam magamat. (Halljuk!)

Eddig összesen 6 concessió került ki a közmunka-ministerium kezéből. Mielőtt az első concessió kiadtott volna, a közmunka-minister bement a t. háznak a szabályzatot, mely szerint az eljárást rendezni kívánja; a ház e szabályzatot elfogadta és kötelezte a ministert, hogy szigoruan annak értelmében járjon el. Az első concessiótól az utolsóig valamennyi be volt mutatva a háznak; a szabályszert eljárást megtartott; a szigorú vizsgálat megtörtént egy a vasuti, mint a pénzügyi bizottság részéről, és csak aztán került a t. ház rendez tárgyalása alá; ily előzmények után minden concessió be lett iktatva a törvénybe.

Ezen ismétlés után legyen szabad ismételnem azon kérdést, vajjon ezen eljárás ellen kívánhat-e a házban valaki vizsgálatot elrendelni? (Igen! balról.)

De térjünk át a másik kérdésre. Ugy látszik, sérelmesebb ezeknél, t. ház, az, hogy a közmunka-minister azon vasuti munkálatokat, a melyek kormányi költségen voltak készítendő, nagyobb somma ereig saját hatáskörében adta ki. Így történt különösen, hogy Simonyi Ernő felkiáltott, hogy ki hatalmazta fel a közmunka-ministert arra, hogy a károlyváros-fiumei vasutnak munkálatait 19 millió forint erejéig kiadja?

En azt hiszem, ha Simonyi Ernő képviselő ur kellő tisztellel viseltetik a törvény iránt, a választ ezen kérdésre a törvényben fogja megtalálni; és ha neki az elég nem volna, akkor megfordítom a kérdést és azt kérdem, tessék felmutatni a törvényt, a mely tiltja a minisiternek azon eljárását, hogy ő a közigazgatás körében ezen dolgot is elintézzel; tessék nekem megmutatni a törvényt, a mely korlátot tűz ki a minisiternek arra nézve, hogy akár 5 frtól, akár 10 frtól, akár 100 frtól, akár 20 millió frtól szóló szerződésre nézve a közigazgatás körében tehessen-e intézkedést vagy nem? Ha nekem ezt megfejté, akkor igen is el fogom ismerni, hogy jogosult volt fellépése; a meddig azonban nekem ellenkező törvényt felmutatni nem fog, kérdése alaptalan. (Helyeslés jobbfelől.)

Azt kívánja továbbá a képv. ur tudni, hogy miért nem igazolta magát a közmunka-minister mindazon régi vasuti, Magyarországra is kiterjedő concessiók- és szerződésekre nézve, melyek a ministerium életbelépte előtt már léteztek.

A válasz igen egyszerű, mert erről a törvény intézkedett; a ministert megbízta, sőt felelőssé tette, hogy ezen szerződéseknek teljes egészben tartassa mellett gondoskodjék a végrehajtás körében az illető teendőkről. (Helyeslés.)

Felhozta a képv. ur a minisiternek azon, szerinte megfoghatatlan eljárását, hogyan intézkedhetett ő úgy, hogy Fiumében a vasutat nem arra vizszi, a merre ő kívánja, hanem a város másik oldalára, és azt állítja, hogy ezáltal 6—8 millió költség többet származott. Már engedelmet kérek, én ez esetről annyit tudok, hogy a közmunka-ministernek egy álló évig 60 mérőre dolgozott azon a vidéken, s azt is tudom, hogy azon gazdag adatokkal, mely az ő munkálataiból kezeink közé kerültek, minden pillanatban készek leszünk igazolni az irányt, melyet követünk. De ha Simonyi képv. ur könnyedén odavetve azt állítja, hogy ezen munkálat ellenében 6—8 milliót meg lehetett volna kiemelni, akkor kérdem, micsoda forrásból meríti az ő adatait, melyekkel a mi adatainkat megdönteni akarja? (Felkiáltások balról: a vizsgálat fogja kiténtetni!)

Ezt a vizsgálat nem fogja kiténtetni; egy oly technikai műveletnek adatik, melyet egy álló éven keresztül 60 mérőre teljesített, egy parlamentariz vizsgálat megdönteni nem fogja; csak az, ha hasonló munkálatok teljesítésére ugyanannyi mérőre fog újra kiténtetni. (Helyeslés jobbfelől.)

Menjünk tovább. Állítatom, hogy a közmunka-ministernek háromféle tervezetek és költségvetések állottak rendelkezésére. Egyik volt az, melyet a mult kormány saját közegei által készített, és melynek költségvetését saját közegei által rectificáltatta. Volt egy másik az, melyet külföldi concessiónariusok készítettek, és volt egy harmadik, az, melyet saját közegei által készített és

rectificáltatott. És a különbség a kettő között nem csekély; az eredmény számokkal igazolható, melyek szerint igen is igazolt a közmunka-ministernek azon intézkedése, hogy több időt fordított azon viszonyoknak tanulmányozására, mert ezáltal jelentékenyen könnyítette a terheket, melyek az országra a vasut építése által hárulni fognak. A számítás egyszerűen az, hogy a mult kormány által készített és saját hivatalos közegei által szabályosított és megállapított költségvetés ellenében a közmunka-ministerium közegei által felvett és rectificált számítás szerint magán a károlyváros-fiumei vonalon 1.106.000 frt lett meg a aritva. Azt csak közbevetőleg mondom, mert nagyon kicsinylőleg nyilatkozott tegnap Simonyi ur arról, hogy olcsón épít-e a kormány vagy nem.

Ezen érteit közbevetőleg említem csak fel, később bővebben fogok róla szólni. Ez alkalommal csak azt akarom felhozni, hogy plausibilisnek tartja-e valaki, hogy mikor egy 23 mfd hosszú vonalán, melynek legnagyobb része Karst és sziklavideken vezet keresztül, a leggondosabb munkálkodás folytán csak 5 milliót lehetett megkalkulálni, akkor egy szik helyre szorított variáns elfogadása által egyik vagy másik irányban 6—8 millió megkalkulált volna eszközölhető. Tessék megbecsülni, ez tulajdonj a valószínűség határait. (Helyeslés jobbfelől. Közbekiáltások balfelől: Vizsgálat dolga!) De tovább megyek. Igen sok mondatot arra nézve, hogy a vonal miért nem vezettetett a városnak keleti oldalán. Az indokok, melyek a közmunka-ministeriumot arra elhatározták, igen egyszerűek. (Halljuk!) Maga a hely, a hol a kikötőt be kell rendezni, az Fiumében mindenkire nézve túlhatalos kérdés. A vasutvonal odavezetésénél csak az volt a kérdés: vajjon a vasutat és a vasut indóházát közvetlenül a kikötővel kell-e kapcsolatba hozni, vagy pedig a Fiumarán túl a másik oldalra kell áttérni. Tessék megbecsülni, én azt hiszem, nagyon kevés szakértelem és igen csekély tájékozottság kell Európa többi közforgalmi viszonyai-ban, miszerint méltányolhassa és belássa mindenki, hogy a közforgalomra nézve, nevezetesen a vasuti forgalomnak a tengeri forgalommal leendő legkönnyebb közvetítésére ezülszerűbbet tenni nem lehet, mint az indóházat közvetlenül a tenger partján felállítani.

Ez annyira világos volt, hogy magában Fiumében, midőn e tekintetben az első intézkedések történtek, az összes bizottság e terv mellett nyilatkozott és mai napig Fiumének egész értelmsége ugyszólván rajong ezen tervért. Történik, mint mindenütt a világban, hogy vannak magánérdekek, és lehet, hogy ily magánérdek létezik Fiumében is, mely igen is kívánja, hogy ne oda jöjjön a vasut, hol az a közforgalomnak leginkább megfelel, hanem másbóra. Ily tekintet a közmunka-ministerium nem vehetett figyelembe, hanem megmaradt azon terv mellett, melyet saját meggyőződése és a bizottság tárgyalásai alapján a legjobbnak vett. Itt talán elég volna még csak azon egyetlen egy körülményt fölemlíteni, hogy azon alkalommal, midőn a bizottság tárgyalásai a kikötő és indóház elhelyezése iránt folyt Fiumében, csak egyetlen egy ember volt, ki elégtelentül elhagyta a tanácskozási termet és ezen ember a déli vasutársaság képviselője volt. (Élénk tetszés jobbfelől.)

Felhozott a t. képv. ur tegnapelőtt ismét egy tárgyat, a melyet már nem egyszer említett meg, s ez az, hogy a kormány a déli vasutársaság kezéből szerzett sok tisztviselőt hozott át, a szokat itt alkalmazta. Ezt soha senki nem tagadta, nem is tagadja most sem. Kifejtettem már ismételve ennek okát, s ha efelede volna a t. képv. ur, ismétlem azt. Midőn előttünk állott a nagy munka, akkor történt éppen, hogy a déli vasutársaság a Brennernek kiépítését befejezte.

Tudta az egész világ, hogy a Brenneren átvézet vasut első kísérlet Európában az Alpseken keresztülvezetni a vasutat; azt is tudta mindenki, hogy azok, kik az építés vezetésével ott megbízva voltak, mint köztudomású kiképzett mérnökök igazolták magokat a világ előtt. A kormány azt hitte, hogy ezülszerűen cselekszik, midőn Magyarországon is a súlyosabb és több nehézségekkel küzdő vonalak építésére oly mérnököket szerződött, kik e tekintetben kellő tapasztalással bírnak. Hogy ez a déli vasutársaságnak barátságát nem tettünk, arról meg lehet győződve a t. képv. ur, mert nem nagy szolgálat volt az re nézve, hogy legjobb embereit elvesztvén, azokat a magyar kormány szolgálatába látta áttérni. De a meddig ezen emberek kötelességüket becsületesen és híven teljesítik, tagadom, hogy valakinek e házban joga legyen eljárásuk iránt gyanút táplálni és ezt annyival inkább ismétlem Simonyi képv. urnak, mert szíves volt a mult alkalommal felemlíteni, hogy neki az ellen nincs kifogása, hogy az államtitkár, a ministeri tanácsos, vagy az igazgató előbb a déli vasutársaságnál szolgált, hanem csak az ellen van kifogása, hogy tömegesen alkalmaztattak az ily tisztviselők; én pedig azt mondom, hogy a gyanúsitást még ezen devalvatio után sem fogadom el.

Áttért aztán Simonyi képv. ur az offer-tárgyalások bírálatára, és azt mondja, hogy azok jók gyanúsításokra szolgáltattak alkalmat, mert nélkülözök a kellő nyilvánosság. A mi az offer-tárgyalásokat illeti, kénytelen vagyok ismételn, hogy én sem törvényt nem ismerek, mely más eljárásra kötelezné a ministert, mint a melyet követtem, sem Európában gyakorlatot nem ismerek, mely eltérne a miénktől. Hogyan történik a dolog? Ha van kiadni való munka, csöb hirdettetik, azaz fel-szólítatnak az illetők, hogy zárt ajánlataikat egy bizonyos napra adják be. Miként történik az adjudicatio? Összegyűlnek a ministerek és a hit alatt szolgálatukat teljesítő tisztviselők jelenlétében fel-hoztják az offer-teket és az adjudicatio saját leg-jobb belátásuk és ítéletük szerint végrehajtják. Er-re nézve azon nehézsége van a képv. urnak, hogy miért nincsenek ott jelen az üzerek vagy iparosok, kik az offer-teket beadják? Erre válaszon egyszerűen az, mert az sehol a világban szokásban nincs, (Felkiáltások balfelől: Tehát kövessük a rossz példát! Zaj.) és mert nincs is arra semmi szükség. Ha a vállalkozók zárt ajánlataikat beadják, legyenek öten vagy haton, azokat a minister felbontja; a, hogy valakinek offer-tje legoesebb, még nem kötelezi a ministert, hogy annak offer-tjét fogadja

el. En tökéletesen fölöslegesnek tartom s nem is tudok a világon példát arra, hogy maguk az ajánlattevők jelen legyenek az offer-te felbontásánál.

Különben lehetnek e tekintetben eltérők a nézetek, lehet, hogy valaki másként itél a dologról. En megengedem, de határozottan tagadom, hogy ezen eljárás akár a létező szabályoktól el-térést foglalna magában, akár indolul szolgálhatna arra, hogy a végett parlamentariz vizsgálat rendel-tessék el. (Helyeslés jobbfelől.)

Szóltott aztán a képv. ur az érsekújvár-nyitra-treneszi vasut adjudicatiojánál történekről, és azt mondja, hogy igen sok mindenfélét beszélnek er-ről; s hogy voltak olyanok, kiknek volt előmunká-lati engedélyük; voltak, kiknek nem volt, és egy-szerre csak valami Stronsberg kapta meg a con-cessiót.

En nem tudom, hogy ezen felszólalásával kire eozó az a t. képv. ur, és fölteszem róla, hogy nem fogja apprehendálni, ha megmondom, hogy ezen vasut 33.900 frt garancia mellett adatott ki; de hogy ez eset parlamenti vizsgálatokra okot ismét nem szolgált, azt már csak annál fogva is hiszem, mert talán a képv. ur a hírlapokból is értesülhet-tett, hogy ezen vasutra vonatkozó t-javaslat és engedély okmány, a tervezet és az egész tárgya-lásokról szóló okiratok a ház elé fognak terjesz-tetni, s lesz alkalma azokról bárkinek tudomású szerezni. És e tekintetből is azt hiszem, hogy meg-előző parlamenti vizsgálatot elrendelni szükségtelen.

Igy már meg fog nekem engedni a képv. ur, hogy többi tételeit is különösen azon szempontból bonczolgassam, a mely szempontból ő hozta fel azokat argumentumul, hogy t. i. mindezekre nézve oly rettenetes az országban a gyanu, hogy a kö-zönség megnyugtatóására mulhatlanul parlamenti vizsgálatra van szükség.

Azt mondta a többi közt, hogy történt oly visszaélés a ministeriumban, hogy az offer-teket beadása 12 órára volt kitzve, s az illető vállá-lkozók még csak másnap este értesítettek arról, hogy mi volt a tárgyalásnak eredménye.

Már bocsánatot kérek t. ház, a kinek csak némi fogalma van az ily eljárásról, csak meg fogja engedni, hogy ily fontos tárgyak elintézésénél a minister talán vehet magának annyit időt, hogy a beérkezett offer-teket megvizsgálja, hogy azok kö-zül azt választhassa, a kinek offer-tjét lelkiismerete szerint legelőnyösebbnek találja; de hogy ezt 12 órákor mindjárt meg is kelljen tenni, erre nézve, megvallo, szabályt nem ismerek, de még csak indokot sem. (Egy hang a szélsőbalon: Nincs rá törvény!)

Következik már most a felhozott pontok so-rában a keleti vasut, a melyet utolsó felszólalásá-ban Simonyi képv. ur ismét felhozott.

En röviden elmondom a történt tényeket, hogy azokat emlékeztetbe visszahozzam.

Legelőbb megemlítem azt, hogy valamint a károlyváros-fiumei, egy a nagyvárado-kolozsvári va-sutra nézve is már a mult kormány készített terve-zetet, s ezen tervezetnek költségeit szintén hivata-los közegei által rectificáltatta. Mi történt a másik vasutnál? Ezen rectificált költségvetés szerint az egész vasut 7 millió forinttal volt felszámítva. A közlekedési minister nem látta magát inditattva arra, hogy ezen tervezetet a munka kiadásánál alapul fogadja, hanem igen is elrendelte saját kö-zzegei által e vonal újabb felmérését. Mi volt az eredmény? Az, hogy a közlekedési ministerium kö-zzegeinek számítása és költségvetése szerint ezen vasut 4 millióba került, tehát ezen ministerialis mütét szerint, melyre nézve igen kicsinylőleg nyi-latkozott a mult alkalommal a képv. ur, történt az, hogy a károlyváros-fiumei vasutnál 5 millió, itt ezen vasutnál pedig 3 millió takarított meg. E mellett még meg kell jegyezmem, hogy a közmun-ka-ministeriumnak egyezségi árai, melyek melett nemcsak tervezte, nemcsak felszámította, de tetleg munkába ki is adta szerződés mellett a munkála-tokat, az egyezségi árat 25%-al többet tettek ki, mint a mult kormány által készített tervek szerint.

Azt mondja Simonyi képv. ur, s ugy látszik ebbe helyezi a főserelmet, hogy az még mindig nincs felderítve, hogy történhetett az, hogy a mi-nister, a Kolozsvártól egészen Brassóig vezető vo-nalnal, a vonalnak sokkal nagyobb részénél minden verseny kizárása mellett, saját önkénye szerint járt el? Erre nézve a t. képv. urnak felvilágosítást adnak az országgyűlési iratok; tárgyalva volt ez minden részleteiben, és a mennyiben ő ezekből nem tudná, szívesen helyreigazítom azon tévedését, melyet a mult alkalommal felhozott, mikor azt mondá, ha nem voltak tervei a ministeriumnak, voltak a gazdasági egyesületnek birtokában tervek, miért nem szerezte meg a ministerium? midőn azok alapján hirdethetett volna csödot. Itt nagy tévedésben van a képv. ur. A gazdasági egyesü-letnek Magyarországon soha ily tervei nem voltak és így nem is jöhetett a képv. ur nézete szerint egy furfangos angol, ki borászattal és nem tudom mi mindennel foglalkozik, a ki valamiképpen meg-tudta, hogy vannak ily tervek. Nem uram! a do-log sokkal egyszerűbb volt és nem oly kacskarin-gos utakon kellett annak az angolnak járni. Charles Wahring fővállalkozó évek óta üzleti társa a Bischoffsheim de Hirsch-féle cég, a gazdasági egyesület felszólítása folytán, de saját költségein már évek óta elkészítette a tervet, és minden ol-dalról nemcsak az országos közvélemény, hanem maga a ház által is, és szerintem igen helyesen sürgettetett a minister, hogy minden időhaladék nélkül mielőbb gondoskodjék arról, hogy az erdélyi vasut az oláh határoki folytatassék. A minis-ter minden pillanatban felelő fog azon intézkedé-seiért, melyek folytán legjobb belátása szerint ki-adta a munkát a kész tervek alapján Charles Wah-ringnek. És én már az eddig merített tapasztala-tok után merem állítani, hogy a haza érdekében helyesen cselekedett. (Balfelől felkiáltások: A vizs-gálat ki fogja mutatni.)

Azt mondja Simonyi képv. ur, hogy sok ho-mályban a többi közt válasz nélkül maradt egy interpellatio, melyet azon alkalommal egy képviselő ur a ministerhez intézett. Tudom én is, hogy vá-lasz nélkül maradt; ha okát akarja tudni a képv. ur, megmondom azt is, megmondhatja maga a mi-nister ur, hogy a képv. urnak saját kívánsátára

bizalmi tagok meg is választottak, és hogy a kivételén azon elvet méltóztatassék szem előtt tartani, hogy a váltás az azok érdekében használtassék fel, kik fizették.

A honi törvényhatóságok átiratai közül feliratilag pártoltatni határozottak, az udvarhelyszéki az incompatibilitás és ungmegyei a tűzkármentesítésnek porosz mintára országosítása tárgyában.

Szabolcsmegye felezőbizottsága a törvényhatóságok területi épségének megővése tekintetéből, nem csak pártolásra nem talált, de ellenkezőleg a m. bizottmány kimondá, hogy a törvényhatóságok területének észszerű kiberekítését, saját megyénkire nézve is életkérdésnek tartja.

Szönyegre kerültek a Jász-külföldi átiratai és a kolozsvári elöljáró, és a királyilag adományozott papjainak állami célból elvétele tárgyában. Az első elfogadja a megyei bizottmány a felekezeti vagyon szentségének megővése mellett, az utóbbira nézve az eszmét még nem találja kelölőleg értnék.

Hasonlóképen nem pártolta Zemplénmegye átiratát a tisztviselés tárgyában, mert egy új provisoriumnak alkotását csak hátrányosnak tartja a közigazgatásra nézve.

Gyűlés alatt aláírásívek forogtak a Batthyány-szoborra, rokkant honvédek menházára és a Kolozsvárt felállítandó honvéd zenekarra, melynek elején báró főispán úr neve állott, az elsőre 50, a másodikra 100 s a harmadikra 25 frtot, s melyhez a mostani szűk pénzügyi helyzet képest a m. bizottmányi tagok is járultak.

Végül, a mindég üzponosító főispáni-ebéd a „Jótét” című vendéglőben, s azután búcsú s siető hazatávozás, mint legutóbban mondák vetni.

Áldást adjon az ég a vetésre, hogy otthon teremjen, s okot soká sokszor nevére e teremben!

Egy asztali vendég.

Vidéki levelezés.

Vizakna, márc. 22. 1870. Pártom följelem vonása a szerénység, őszinteség és lovaság gyöngsége levén — az „Ellenőr” idej 39. — a „Magyar Polgár” idej 31. számában, s ezek hű vizsgálója a „Siebenbürger-Bothe”-ban, jellemem megtámadására intézett cikkek ellenében, szerényen, őszintén és lovaság gyöngségeggel nem visszatöröl, de csak defensív barozot kívánok vivni, — s miután általán mi jobboldaliak, kezdve kormányelnökünkön, le az utolsó jobboldalig, hozzá vagyunk szokva a baloldali lapok rakoncátlan, hagtart nem ismerő kifakadásaiuknak — nem is tartanám méltónak a fenn érintett cikkekbe felhalmozott rágalmakra — megtámadásokra felelni, ha ottsekély személyem közbevetéssel, ne lenne maga a kormány, Vizakna községe, s hazánk több érdemes fiainak becsületük megtámadva, — de így kötelezve érezvén magam az érintettek becsülete megővése érdekében felszólalni, röviden a következő bizonyítványt kívánom kimutatni azt, hogy én képviselői állásomról nem pózért, vagy valamely nagy hivatal elnyeréséért, de éppen városom érdekében — városom intelligenciájá, s általánosan egész polgársága kívánságára mondottam le.

Bizonyítvány:

Alólírtak ezennel bizonyítjuk, miszerint királybíró Szűcs Sándor, a városi nép és választott képviselő általános kérése s közbizajtsa következtében, városunk elhanyagolva volt ügyei, általa megkezdett előnyös és tappintatos tovább igazítás érdekében mondott le azon tisztes képviselői állásról, melyre őt a választók benne helyezett bizalma és szeretete hívta volt el — általános ohajításunk, beleegyezésünkkel jelöltett ki a jelen év február havában létrejött választói konferenciában, érdemes hazánkfi, a nagy nemzetgazdász Koriz-mics László, s választott meg azután, városunk és hazánk javára Vizakna városa képviselőjének. — S így mi minden tekintetbe, mind városunk Szűcs Sándor királybírák általi kormányzásával, a mi, s hazánk érdekeinek Pesten, Koziz-mics László hazánkfi általi képviseltetésével, hazafi örömmel levén megelégedve, midőn Szűcs Sándor királybírák e hazafias tettéért ezennel nyilvános ünnepélyességgel köszönetet monduk, az igazság érdekében töréntnek lenni tartjuk, s csak hazafi kötelességünkkel rojúk le, midőn mindazon rágalmakat, melyek ellene az „Ellenőr” idej 39. — a „Magyar Polgár” idej 31-ik számában — valamint a „Siebenbürger Bothe”-ban alaptalanul szorattak — a azon ráfogást, hogy ő a tisztes képviselői állást önhaszonlesésből kuncpez módjára eladta volna — határozottan visszautasítjuk, hamis insinuationoknak jelezjük — készek levén állítanunk igazságát az egész választó közönség aláírásával is bebizonyítani. — Kelt Vizaknán, márc. 21-én 1870.

Kovács Sándor, tanácsnok. Reiszner Mihály, evang. lelkész. Haró Imre, tanácsnok. Fekete Mihály, pénztárnok. Dolny György, postamester. Kop-pándi János, képviselő. Márk Pál, tanió. Pávai József, v. képviselő. Id. Herepei Károly, esperes. Szűcs József, főjegyző. Gaskó Imre, irnok. Aroné Vilmos, kamar. és vár. orvos. Ifj. Herepei Károly törvényészeki jegyző. Székely Ferenc, tanácsnok.

Ebből láthatja a haza, mennyi igazság lehet a fenn említett lapok által terjesztett rágalmakban — beláthatja a haza, hogy a rágalmakoz magukból indulva ki, bízottaknak tartják azt, hogy képes lehet valaki, várossa — hazája iránti szeretetből, tiszta patriotizmusból minden anyagi érdek nélkül lemondani egy oly állomástól, hogy ők erőnek erejével, azon elvből indulva ki, hogy a cöl megszűnteti az eszközöket, kívántak, de nem tudtak eljutni.

Ugy van uraim! Bár mint hallgatózózt az „Ellenőr” küldöttje — mi jellemes emberhez nem illik — Lónyai minster kucsaljuk, bár mint ki-ván a „Magyar Polgár” — Jónás-sa minden hamis adatot összezsúdosni, csekély személyem által a kormányt — b. Bánffy Albert, gr. Teleki Sándor és Ko-

rizmics László érdemes hazánkfiat megszegyeníteni, — engem oly egyéniségnek nevezni, ki Pesten létem alatt is pártomnak csak szegényére voltam, — rájuk pattant a vád, a rágalom viszsza, — mert sem én, sem pártomnak egy más tagja is, hála az égnek eddigelő pártunk s nemzetünk szegényére nem voltunk — de kérdés, és pedig hangsúlyozva: dicsekedhetik-e ezzel tisztelt „Jónás” ur az önpartja?

Kijelentve, hogy bármily támadások intéztesenek a fennemlített lapokban jövődében ellenem, hazafiságos érzésem tiszta öntudatában, én azokra felelni nem fogok — reám nézve a polemiai bevégzettnek tekintem, megjegyezvén, miszerint: „bis videor mori” hogy sem az „Ellenőr” azon állítása, hogy én a képviselői állásomról lemondásért egy államhivatallal kárpóttatom — beteljesüljön, kinyilatkoztatom a haza szent színe előtt, hogy mig Is-ten éltetnem kedvez, minden erőmet itthon, polgártársaim közt, városom emelésére, boldogítására fogom fordítani. —

Es most bezárva feleletemet, fájdalommat kell kinyilatkoztatnom, hogy édes nemzeti nyelvünkön szerkesztett némely lapjainkból a magyar nemzet számos ellenei most is azon meggyőződésre juthatnak, miszerint szerencsétlen nemzeti természetünknek „Magyar magyarra vág” — annyi szomorú tapasztalat után is, nem tudtuk levethődni. Dobáljuk sárral egymást urak, szorjünk minden piszkot alaptalanul ártatlan polgártársainkra — kárhóztassuk minden nyomon kormányunkat, azon kormányt, melynek minden egyes tagja hazafi veterán, a hazafiság terén megőszült bajnok — így mutatjuk meg a nagy világ — Europa mivelt épei előtt, hogy mi parlamentaristák — az üdvös reformokra — a saját szabadságra megőrt nemzet vagyunk. — Szűcs Sándor, vizaknai királybíró.

Pürkerecz, márc. 30-án 1870. Tekintetes szerkesztő ur! A Kolozsvári Közlöny ez évi 19-ik számában Bácsfaluból „egy Csángó” név alatt valaki egy nagyon szép és gyönyörű levelet irt, s mint-hogy ezen levélben az én személyem is érdekelve van, azért bátor vagyok a tisztelt cikkkiró urnak levele csak egy kitételére nézt egy kis felvilágosítást adni.

A cikkk 3-ik szakasza utolsó soraiban ugyan is ez olvasható: „a pürkereci mesterek, Brassó utczáin árulják egylovas szekereiken a meszet. E nem igaz és épen azért kerekén visszautasítom, mert a mennyire én csak visszautasíthatom, Pürkerecen soha egy mesternek sem jött kedve sem egylovas szekérkéken, sem másképen Brassó utczáin vagy egyebütt személyesen meszet árulgatni. Ezt egyfeől mesteri hivatalával üszfelelhetetlennek tartja, másfeől a sok egészséges vért Csángó gyermek tanításra, ezen kívül a temp-lomi és halotti szolgálatok oly nagy mértékben elfoglalják, hogy ha illő volna is, nincs ideje meszet árulgatni; s ha netalán a cikkkiró ur a mészestereket érti, az sem áll, mert a pürkereci mészesterek sem árulják a meszet Brassó utczáin vékás-lag, annyival inkább nem egy lovas szekérkéken, hanem mászáslag adják és 5 — 6 mázsán alól nem is visznek. Ezt pedig nem egy, hanem 3 — 4 loval viszik, és higye el cikkkiró ur, hogy Pürkerecen egylovas meszes egytellen egy sincs. Hogy Brassó utczáin egylovas szekérkéken meszet árulnak, a levegőt megreszkettető hangon ajánlva árulnak, ebben a cikkkiró urnak igaza van, de nem a pürkereci mesterek, nem is pürkereci meszesek, hanem a tátrángi Csángó atyafiak, kik a pürkereci meszterekektől a katlannál veszik a meszet és aztán onnan hordják széjjel az egész vidéken egylovas szekérkéken a meszet és árulgatják. — Ezt az igazság érdekében saját megnyugtatóadásra, a t. cz. nagy olvasóközönség előtt tudatni a tekintetes szerkesztő ur szives engedelméből szükségesnek látta L. Bitai Sándor, taúit.

Egyletek és közintézetek.

— **Értesítés.** Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmánya a folyó hó 29-kén tartott ülésében elhatározván, hogy a folyó évi közgyűlés jövő április hó 28 és 29-ik napjain tartassék meg, erről az egylet minden rendű T. cz. tagjait és a muzeum ügye iránt érdeklél viseltető hazafiakat oly felszólítással értesíti, hogy e közgyűlésen minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Egyszermind kötelességének ismeri a t. cz. egylettagokat arra figyelmeztetni, hogy azok a tisztelt részvényes tagok, a kik 1860 január 1-jén tizen évi kötelezettséggel csatlakoztak, az 1869 év végével, a midőn kötelezettségük megsztat, meg is szűntek az egylet tagjai lenni, és ennélfogva, ha az alapszabály értelmében újból nem csatlakoznak, a jövő közgyűlésen szavazattal nem fognak részt vehetni. A gyűlés tárgysorozata és a tárgyalás alá-keztű javaslatok későbbben fognak közzé tétetni. Az igazgató választmány üléséből. Kolozsvárt, március 26-kén 1870 kiadta Finály Henrik m. k. egyt. titkár.

Jelentés

a kolozsvári jótékony „Nő-egylet” választmányának f. évi március 4-én és 22-én tartott üléseiről.

1. Klein Frigyesné asszony választmányi taggá lett megválasztását huzamos távolléte okán nem fogadhatván el, a választás nyomán helyébe lépett Jakab Elekne.

2. A helybeli takarékpénztári részvénytársulat közgyűlése által az egylet pénztára gyarapítására 30 frt kegyes adomány utalványoztatott, melyet az intézet t. cz. igazgatósága meg is küldött. A választmány közönnel fogadta e szives megemlékezést.

3. Az egylet tagjaivá lettek: Bakonyi József-né, Barcsay Albertné, Gálfi Endréné, b. Kemény Endréné, Kövári Mihályné, Lendvai Rudolfné, Orbán Józsefné, Tompa Károlyné.

4. Az 1869 dikt evről szóló pénztárnoki számadás megvizsgálatván, erre nézve a pénztárnok a további felelősség alól fölmentetett.

5. A két ülésben 16 folyamodónak egyszer mindenkorra 75 — ugyanannyinak havi részletekben kiadandólag 159 — összesen 234 frt utalványoztatott.

Kovácsi Antal, titkár.

A kolozsvári löversenyek sorozata: 1870 september 9-én és 11-én.

Első nap sept. 9-kén.

I. Vadászdi, 400 frt. Futbat minden nem telivér ló, mely a Királyhágón innen született. Távo-lás 2 angol mérföld, fél-félóra közre imételve. Teher 4 évesre 130 font, 5 évesre 135 f., 6 évesre és idősebbre 140 f., mére 3 fonttal több, lóra, mely valahol nyert, 5 fonttal több.

Tétel 25 frt. Ha nem indul legalább 3 ló, nincs futás Urlovarok színeikben. Nevezési zárnáp augusztus 20-kán déli 12 óráig.

II. Államdij 1,500 forint. Futbat minden Erdélyben elletett és felnevelt kanca és mén. Távo-lás 2 angol mérföld. Tétel 100 frt, bánat 50 forint; ha azonban a verszavonás a verseny előtt egy hóval történik, csak 25 frt. Teher 3 évesre 95 font, 4 évesre 110 f., 5 évesre és idősebbre 115 f. Minden nem Erdélyben fogantatott, de az anyával behozott csikóra 3 fonttal több, kanca 3 fonttal kevesebb. Lóra, mely már egy első osztályú császár-dij (vagy 2,500 frtos államdij) nyert, 5 fonttal több, mely 2 vagy több ily díjt nyert, 8 fonttal több; mely már egy második osztályú császár-dij (vagy 1,500 frtos államdij) nyert, 3 fonttal több, mely két vagy több ily díjt nyert, 5 fonttal több. A tét- és bánatösszeg fele az első, fele a második ló után fizetettik. Nevezési zárnáp július 20-kán déli 12 óráig.

III. Kisérleti verseny, 1870 re indítványozta Tiszta László. Futbat minden 1866-ban a régi Erdélyben elletett csikó. Távo-lás 1 1/2 mérföld. Teher 111 font, kanca és herélre 3 fonttal, félverre még 5 fonttal kevesebb. Tétel 10 darab arany. Fuss vagy fizess. A csikókat nevezni kell 1868 december 31-ig a kolozsvári lovaregylet titoknokánál. A tétösszeg 100 arany erejéig az első lóé, azontul oszlik az első és második ló közt.

IV. Elegyverseny, államdij 1,000 frt. Futbat a magyar korona országai-ban született minden fél-vér mén és kanca. Távo-lás 2 angol mérföld. Teher 4 évesre 110 font, 5 évesre 115 f., 6 évesre és idősebbre 120 font; lóra, mely pályán már nyert, 5 fonttal, a régi Erdélyen kívül született lóra még 5 fonttal több; kanca 3 fonttal kevesebb. Tétel 100 frt, bánat 50 frt, a második ló tételét menti. Nevezési zárnáp augusztus 20-kán déli 12 óráig.

Második nap sept. 11-kén.

I. Erdélyi díj 500 frt. Futbat minden Erdélyben elletett bármilyen nem telivér ló. Távo-lás 3 angol mérföld. Teher 4 évesre 110 font, 5 évesre 120 f., 6 évesre és idősebbre 125 f.; mére 5 fonttal, lóra, mely már valahol nyert, még 5 fonttal több. Tétel 100 frt, fele bánat. A tét- és bánatösszeg fele az első, fele a második lóé. Nevezési zárnáp augusztus 20-kán déli 12 óráig.

II. Államdij 2500 forint. Futbat bármely országban született mén és kanca 3 évesől fel-fél, de a melynek tulajdonosa oly alattvaló kell hogy legyen, kinek állandó lakása az osztrák magyar birodalom határain belül van. Távo-lás 3 ang. mfd. Tétel 150 forint, bánat 75 forint. A ki lovát jövőre nézve egy éves korában nyert, esetenben csak 20 forintot fizet. Teher 3 évesre 95 f. 4 évesre 110 f., 5 évesre és idősebbre 115 f., kanca 3 fttal kevesebb. Anglia, Franciaország és Amerikában elletett lovakra 12 fttal több, minden más külföldi lóra 7 fttal több. Lóra mely már valahol 1500 forint értékű versenydíjt nyert, 5 fttal több, két vagy több ily díjt nyertesére 8 fttal több. Az egy éves korukban nevezett belföldi, valamint az egy éves korukban külföldről behozott lovak 5 f., a két éves korukban pedig hasonló minőségben nevezettek 3 font teher könnyebbséget élveznek. Az egy éves kor előtt, tehát a születés után a következő év első januariusá előt behozott csikókra csak 3 fonttal több. A tét és bánatösszeg fele a második lóé. Nevezési zárnáp július 20-án déli 12 óráig.

III. Egyleti díj 50 darab arany. Futbat minden a magyar korona területén elletett telivér és nem telivér ló, mely az idén államdijnál nem volt nyertes. Távo-lás 2 ang. mfd. Teher 3 évesre 100 f. 4 évesre 110 f., 5 évesre 120 f., 6 évesre és idősebbre 125 f. mére 5 fttal több, telivérre még 3 fttal több. Nevezési zárnáp augusztus 20-án déli 12 óráig. Tétel 10 darab arany, de a ki augusztus 1-ő napjáig jelenti be, csak 5 drb. arany tételt fizet. Fuss vagy fizess. Indulni kell legalább három lóval.

IV. Hölgyek díja, tiszteletdíj. Futbat minden a Királyhágón innen elletett és felnevelt ló. Távo-lás 1 1/2 mfd. Teher 3 évesre 105 f. 4 évesre 115 f., 5 évesre és idősebbre 120 f. mére 3 fttal, telivérre még 10 fttal több, lóra, mely ez évben a kolozsvári gyepen díjat nyert, még 5 fttal több. Az első és második államdijaknál nyertes kizárva. Tétel 50 forint, fele bánat. Urlovarok színeikben. Nevezési zárnáp augusztus 20-án déli 12 óráig.

V. Vigaszverseny (Handicap) 200 forint egyleti díj. Kötelező minden lóra, mely ez évben a kolozsvári versenyekre nevezve volt. Futbat csak olyan ló, mely más versenyben a kolozsvári pályán ez évben nem nyert. Tétel 30 forint. Teher el nem fogadás 15 forint. Nyertes által kizárt ló után 15 frt bánat. A teherróvás augusztus 30-ikán a „Vadász és Versenylap”-ban közzétetik. Teher el nem fogadás szeptember 10-ig bejelentendő.

Teherkivétel: gr. Bethlen Sándor, báró Bánffy Ádám, br. Wesselenyi Béla.

Jegyzetek. — Bármily versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat, s ilyen is csak ki bona díj nevezni lovat. Részvényes sem idomár, sem tüzleti lovar nem lehet. — Minden nyeremény 5%-ka az egyleti pénztár javára le fog vonatni. Minden induló ló után az egyleti pénztárhoz 5 forint fizetendő annyiszor, a hány-szor indul. A be-jelentéseknél a díj külön megnevezésével, a lovar színei, a ló részletes leírása és a terhek pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni. Csak levélben vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűztött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megjőjön. A tét és bánatpénzek legkésőbb a versenyt megelőző este fizetendő az egyleti titkárnál; azon lovak, melyekért a tételek annak ide-

jében nincsenek befizetve, nem bocsáttanak pályá-zatra. Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily czim alatt: „Versenyt illető” Bartha Lajoshoz Kolozsvárt, fűtér 2. sz. bérmentesen inté-zendő. Kolozsvár, febr. 20-kán, 1870.

A lovar-egylet megbízásából

B. Jósika Lajos.

B. Wesselenyi Béla.

Bartha Lajos, titkár.

UJDONSÁGOK.

(—) Az országgyűlés husvétii szünideje a nagybét szerdáján kezdve két hétig tart.

(—) Andrássy Gyula gróf a minisztereluők 600 frt évi díjt utalványozott saját pénztárából Hugó Károlynak, a „Báró és Bankár” költő-jének.

(—) Halál egy kiméletlen kézsorításért. A mult hó végén Szabó István, külvárosi földmives borozás közben bizonyos honvéd őrmesterrel kezét aszorított, azonban lelkesedésében kissé több erőt fejtett ki, mint kellett volna, mire a vitéz főkial-tott, hogy kezének ilyes őszacajtolása, megpog-tatása nem elég kiméletes bánásmód. Azonban nem kívánt tőle elégtételt. Nagy K. földész, ki ez eset-nél jelen volt, nem hagyta annyiban a dolgot, a honvédért keztült dobott Sz. I. nak. Heves öklö-viadlra kelttek, minek vége az lett, hogy Szabó István vértől borítva, eszméletlenül maradt a cea-tatéren, hol két oldalbordaia törött el, és néhány napi szenvedés után elhalt.

(—) Különös módon exequáltak G. L. en e hó 3-án 18 frt 48 kr. vendéglői tartozást, a Bia-sini szállodában. Minthogy az illető tüzénét fizetni nem tudott, kabátját lehúzták s a különben tisztes állású férfit mint gonosztevőt fényesnappal rendőrszolgákkal kitértették föl a kapitányi hivatalhoz, hol igen természetesen tüzénét szabadon bocsájták; a dühöngő végrehajtó ellen pedig, hogy jövőre kis-sé jobban megmondolja mit tesz, bűnvádi vizgá-lat van folyamatban.

(—) Régóta leselekedett egy cigány N. N. kisdodovádá járó gyermek után, kivel a mino-rita utca szögletén rendszerint naponta találkozt. Mindannyiszor jobban megvizsgálta, fejét, lábait, kezét megtapogatta, fölémelte, hogy súlyával is tisztában legyen. Előzőtt pár nappal ismét várta szokott helyén a haza kicsiny sarjadékát s mire oda érkezett, hirtelen magához ragadta, fejét mel-léhez szorítá, hogy ne kálthasson, és a középüt-szán fölfelé tőle kitelhető gyorsasággal futott ter-bevel tovább. Midőn azonban f. szénútcza dereká-hoz ért bibeülleg már ki volt fáradva, mert a gyer-mek fejét annyira kiszabadította, hogy hangot ad-batott, lábcsakáival pedig keményen ostromolta el-lene mellét, hogy a rabló a tetten éretéstől félve, a gyermeket földre dobta s tovább állott. Nyom nélküli tűnt el a gonosz.

(—) Figyelmeztettük volt rendőrségünket bi-zonyos P...-ik iparlovagra, azonban még mit se tett, hogy megmentse a közönséget az alkalmat-lan házálótól. Többek kívánsára utolag fölühjük az illetőket, hogy mielőbb intézkedjenek.

(—) Pataki Sándor gőzfűtődt épített, mely még e hóban elkezdődött.

(—) Új szövet-kereskedés Pinkovay és Székely a helybeli piacon Schütz J. házánál egészen új divat szövetkereskedést nyitottak. Mai számunk hirdetési rovatában megjelent bővebb értesítésüket ajánljuk t olvasóink figyelmébe.

(—) A helybeli jótékony céltű nő egyletnek a mult évben 4770 ft 30 kr volt bevétel; 2658 frt 50 kr. erejéig segédelmezt, az egylet összes vagyona jelenleg 4772 frt 35 kr. o. é.

(—) Megjelent, és szerkesztőségünkhez be-küldetett a „Keresztény magvető” ötödik kötete is. Következő tartalommal: 1. Tájékoztató; 2. Kriez-tus szerint való papi hivatal; 3. Bibliai tanulmá-nyok; 4. Népiakola; 5. Tayler János Jakab; 6. római zsinat; 7. Külföldiek.

(—) Tannerné, Szabó Róza, közkedvességtű énekesnők javára jövő szombaton ápril 9-én adatik „Ördög része” a hasonczimű opera után irt éne-kes vigjáték 3 szakaszban, Scribe-től. Ajánljuk a t. közönség pártolásába.

* Nagy Alajos úr szerkesztőségünknel is be-mutatta az 1867. június 8-ki koronázási eskü ab-rázoló képeit, Ára a színezettnek 10, a fekete l-enyomatnak 5 frt o. ért.

* Magyaró vidékéről (Tordamegye) írják ne-künk, hogy a postahivatalok figyelmenlen kezelése miatt egy Magyaró ra czimzett levél, noha reá volt írva, hogy e helység Tordamegyében fekszik — leküldetett Aradra s egy hosszú hónapig sé-tálgatott széles Magyarországon ide-tova.

* Aigner Lajosnál Pesten ép most jo!ent meg: „Zur Reform des Universitätswesens in Ungarn.” 30 kr. o. é.

(—) Erdély térképezése körül folyó évi má-jus elejétől fogva hat katonai mérnökari bizottság fog működni. Ezen hat bizottság székhelye: Fo-garas, Brassó, Székely-Udvarhely, Segesvár, Med-gyes és Barcs.

(—) Milyen nagy lisztforgalom van Pesten, mutatja az is, hogy az első szab. gőzhajótársaság a hajózás megnyitá óta több mint 200,000 mássa-árt szállított tova. Ennek több mint kétharmadrésze t. i. 140,000 mássa liszt volt, melyeket a pesti gőzmalmakból küldtek szét.

(—) A kolozsvári iparos olvasó egylet a hon-véd menház javára tanár Sáni László, dr. Császár Károly, Finály Henrich és gépész Szathmári Fe-rencz urak közreműködésével két felolvasást fog rendezni.

(—) Lamartine birtokát nem rég adták el nyilvános árverésen. A költő egyik tisztelője 435 ezer frankon vásárolta meg.

(—) Egy háromszáz hold területű nádas tó van Duna Földvár határában, a hol most vadászato-kat tartanak a vízi madarakra, melyek ott eze-revel tanyáznak. Az első vadászat márc. 22-kén volt s vagy száz puskás gyűlt össze. E tó oly hal-gazdag még most is, hogy a mult őszön hatszáz mássa halat fogtak belőle, tehát a haszon egyetlen ilyen halászatból 18—20 ezer frt. A tó közepén levő nádhorvott sziget pedig a pesti egyetemnek, mint földesuraságnak s a feles aratóknak 30—40 ezer kéve nádat ad.

történt, hogy a minister ur nem felelt. Különben azon szempontból ítélt a kérdés felett, melyből Simonyi ur indult ki, miután törvénybe lett iktatva egész eljárás, és miután a tárgyalás alkalmával a t. ház helyeselte az egész eljárást, van e ez esetben és e czímen oka vagy indoka a parlamenti vizsgáltnak? (Balföld felkiáltások: Van! Helyeslés jöbbször.)

Áttértek most a hatvan miskolci és zánkai-zágrábi vasutakra. Maga a képv. ur azt állítja, hogy a ház irományaiban feljegyzett tárgyalásokból kitétni, hogy e vasútra csőd hirdetve nem volt. Igen helyesen mondja.

A minister ur ismételve megmondta, hogy ez miért nem történt? Nem történt azért, mert a hatvan-miskolci és zánkai-zágrábi vasutaknál történt legelőször, hogy a kormány saját költségén készítetett vasutat; ekkor a személyes bizalom kérdését előtérbe helyezvén, személyes érintkezés után fordult azokhoz, a kikről hitte, hogy ezen feladatok megfelelni leginkább képesek. Ezt a multra nézve helyeselte a törvény; de eltekintve ettől, a jövőre nézve is tagadom, hogy a minister megfosztva legyen azon jogától, hogy hasonló esetben a személyes bizalom kérdését merőben mellőzze. Akkor a felelősséget nem értem, ha a ministernek erre joga nincsen. (Balföld ellenmondás. Zaj.)

(Folytatása következik.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése márcz. 31-én.

Elnök: Somssich P.
Jegyzők: Jámor P., Széll K., Majláth I.
A kormány részéről jelen vannak: gr. Andrássy Gy., b. Eötvös J., Horvát B., gr. Festetics Gy., Gorove I., Lónyay M., gr. Mikó I., miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül bitelesített.

Néhány interpelláció történt.

Elnök: Először a székelyi törvényjavaslatokat; ugyanis: a 256. számú törv. javaslat az első folyamodású bíróságok rendezéséről, a 258. számú a békéscsaba körjáró, a 259. számú a bírósági végrehajtókról, a 260. számú a királyi ügyészség felállításáról, a 377. számú a felsőbb bíróságoknál alkalmazott ítélő bírák számának meghatározásáról, a 278. sz. a 68-iki 56. t. cz. némely szakaszainak módosításáról, a 279. sz. a törvények kihirdetéséről szóló 68-iki 3. t. cz. 4. §-nak módosításáról, végre a 280. sz. a. Krassna, Középszolnok, Zarándokmegye és a Kővárvidéknek urbíri, tagosítási, s arányosítási ügyeinek rendezéséről. Mindezen törvényjavaslatok ki vannak nyomtatva és csak arra várunk, hogy a t. ház az osztályokhoz utasítsa.

Irányi Dániel: Nekem volt szerencsém egy törvényjavaslatot benyújtani a felülvizsgáló tanácsra, ez már ki van nyomtatva és a t. ház tagjai közt ki van osztva. Ezenfelől szabadságot veszek magamnak arra kéri a t. házat, méltóztatassanak megengedni, hogy valamelyik közelebbi napon e törvényjavaslatot indokolhassam, hogy aztán az osztályokhoz utasíttassék.

Elnök: Nem tudom, méltóztatik e a t. ház erre napot kiltani, talán jó lenne a szárszámadások befejezése utáni nap. A melyeket azonban elmondunk, azokat a t. ház az osztályokhoz utasítja. (Helyeslés.)

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter: Miután nézelem szerint az országgyűlésen mindenekelőtt azon törvényjavaslatok lennének tárgyalandók, melyek tárgyalásánál Horvátország kioldottjainak is jelen kell lenniök, (Halljuk!) t. i. a pénzügyi, vasúti, egy szóval a hitel- és pénzügyi tárgyak, azért is, miután úgy tudom, hogy a jövő hónapban valószínűleg a társországokban országgyűlés fog tartatni, azon idő alatt ráérünk belügyeink tárgyalására, tehát ezek az osztályokhoz későbbben is lennének utasítandók. Mindenek előtt kérem tehát a t. házat, méltóztatassék azt kimondani, hogy a költségvetéssel összefüggésben levő kisebb törvényjavaslatok, továbbá a fűrészi kölcsön iránt a pénzügyi bizottság által beadott jelentés, s a közl. miniszter ur által a vasutak tárgyában beadott egy néhány javaslat praeferenter tárgyalandók, hogy ezen törvényjavaslatok minél előbb elintéztessenek, — a juridicumra és más tárgyakra vonatkozó pedig későbbre maradjanak. (Helyeslés.)

Következik a napirenden lévő tárgyak folytatása.

Mikó Imre gr. közl. miniszter: Mielőtt a napirendre áttérnénk, a t. ház engedelmével van szerencsém a t. ház elő több rendbeli törvényjavaslatot terjesztetni; jelesen először a munkásügyi lemergi és eperjesi tarnói vasútra vonatkozó törvényjavaslatot; másodsor az eszék sziszeki, károlyvárosi-fümei vasút kiépítése iránti törvényjavaslatot, s erre vonatkozólag kérem Kraljevicz t. képv. urat, hogy ezen előterjesztésemet vegye feleletül azon interpellációjára, melyet közelebb ezen vasútvonalnak a törvényhozás elé terjesztése iránt hoztam intézett; továbbá a szentpéter fümei vasútnak a magyar korona területén haladó mintegy 1700 ölnyi vonalának kiépítése iránti törvényjavaslatot; 4-szer a bánréve-nádasdi vasút, 5-ször a vaskány-perjamosi 2-od rendű vasút, 6-szor a magyar királyi északi állam-vasúti nevelő-törvényjavaslatot, 7-szer a magyar keleti vasút érdekében egy nevelőt.

Ezeket méltóztatassék a t. ház, szokás szerint, a vasúti és pénzügyi bizottságokhoz utasítani.

Elnök: Oda fognak utasítani.

Napirenden van a zárszámadásokról szóló jelentés. Legelőször szót emel Gonda László, utána Gajdóczy Salamon. (Beszédet közölni fogjuk.)

Elnök: Szóla a feljegyzése senki sincs, ennél fogva következik a tanácskozás bekezdése, és a szavazás előtt azoknak felszólalása, kik arra szabályszerűleg jogosítva vannak. Azonban husz tag által a szavazás holnapra elhalasztatni kérték. Nem tudom a t. ház nem tartaná e czélzertnek, hogy azok, kik a felszólalásra szabályszerűleg jogosítva vannak, holnapra halasztatnak előadásukat? (Helyeslés.)

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter: T. ház! Miután 20 tag kívánja, hogy holnap legyen a szavazás és miután a szavazás előtt és óhajtanék, habár nem is hosszasan, de röviden nyilatkoznai, ennél fogva bátor volnék azt kérni, hogy holnap, mikorig talán rekedtségem enyhülni fog — szólhassak a tárgyhöz. A napirendre ugyanis ki van tűzve egy másik tárgy, t. i. a központi bizottság jelentése az államszámvetészek tárgyában, tehát most ezt lehetne tárgyalni. (Helyeslés.)

Következik a napirendnek második tárgya: az államszámvetészekről szóló központi bizottsági jelentés tárgyalása. (Zaj. Elnök csenget.)

5 percze felfüggesztetett az ülés. (Helyeslés.)

Következik a napirend utolsó pontja.

Királyi Pál közp. bizottsági elnök: A főrendek a törv. javaslatok 1. 2. 3. 4. és 5. §-ait változtatás nélkül elfogadták. Tettek azonban észrevételt: a 6. §-ra. (Halljuk!)

Ezen módosításokkal a bevezető törv. javaslatnak 6. §-a következőleg szól: Az államszámvetészek elnöke a képv. ház kezdeményezése folytán az országgyűlés által kijelölt három egyenlő részű Felsőházi bizottság elnökének ellenjegyzése mellett nevezeték ki. A főszámtanácsos és tanácsosokat a Felsőházi bizottság elnökének javaslatára, a miniszterelnök előterjesztésére és ennek ellenjegyzésére mellett nevezze ki. A segéd és kezelő személyzet kinevezésének joga az államszámvetészek elnökét illeti.

Ezen változtatásokat a közp. bizottság többsége, vagyis 5 osztály magáéval téven, elfogadta, 4 oszt. azonban különvéleményt jelentett be, a mely külön vélemény az eredeti szerkezetet megtagadni kívánja.

Elnök: Holnap napirendre kitélzi még: a székelyi államháztartás szelvényadójáról; a közös magyar horvát-szlavonorsági törvények kihirdetéséről, a Temes és Béga csatorna területén eszközölt kizárításokról, a szabadalmazott osztrák államvasutársulat adójáról szóló törvényjavaslatokat.

Holnap délután az osztályok, a pesti építkezésekre szükséges kölcsön ügyében betérjesztett törvényjavaslatot tárgyalják.

Ülés vége d. n. 2 órákor.

Legközelebbi ülés holnap d. e. 10 órákor.

A képviselőház ülése április 1-én.

Elnök: Somssich Pál.
Jegyzők: Jámor Pál, Mihályi Péter.
A kormány részéről jelen vannak: Lónyay Menyhért, b. Eötvös J., Horvát B., gr. Festetics Gy., Gorove I., gr. Mikó I., b. Bedekovich K., gr. Andrássy Gy.

A mult ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélküli bitelesítése után, elnök a házszabályok értelmében bemutatja a mult hóban beadott interpellációk és hat. javaslatok jegyzékét.

Kinyomtatása elrendeltetik.

Több kérvény nyújtatik be. Sokan interpellálnak.

Napirenden van a zárszámadásokról szóló jelentés. Következik a zárbeszéd.

Ordódy Pál előadó: Bevezetőben csafolja azon észrevételt, mintba a szárszámadás tárgyalására kioldott bizottság nem követte volna azon utasítást, melyet a képviselőház mult évi decz. 2. ki határozatában számára kijelölt. Fejtelegeti ezután mi-m állott ezen határozat lényege; továbbá még azt is, mi vezérelte a bizottságot vizsgálati kiküldetésében. Végül kijelenti, hogy a bizottság a magyar zárszámadási rendszert helyeselte, ugyanazért ajánlja is a bizottság jelentését. Pontrol pontra kíséri és megczáfolja Ghyeczy állításait. Különösen kimutatja, hogy ezáltal is tévedett, még pedig azon okból, mert 4.144.463 forint kétszer vont le a bevételekből, 2.128.781 forint egészen elfeledett, egy 98.670 és egy más 39.758 forint tértel kihagyott, az ő számítása szerint tehát 6.095.000 forint fölösleg lenne, vagy is 12.000-rel több, mint az 1868 diki zárszámadás mutatta, holott azt állította volt, hogy 930.000 forint deficit. Mint látjuk, egy idő óta Ghyeczy is szerencsétlen az ő pénzügyi számításaival.

Ghyeczy Kálmán: Reflectál Gajdóczy Salamonnak tegnap a pénzügyminiszter úrról mondott szavaira, melyekben kiemelte ugyanis azt, hogy a pénzügyminiszter ur igen ügyes a kedvező alkalmak felhasználásában. (Derűltetés.) Tapasztalta ezt szónok a mai napon. (Elnök helyeslése jöbbször. Derűltetés.) Midőn elvekről van szó, a melyekre a válasz igen hamar és könnyen megjelhet, akkor a miniszter ur legutóbbi szol. midőn hosszú számok sorozatáról van szó, melyekre nehezebb a felelet, akkor szives előbb szólnai, hogy ellene nehezebben lehessen felelni. Ez parlamentaris taktica és az ellen nem is panaszkodik, csak a háznak kegyes elnökezését kéri arra nézve, hogy ha tehetege csekélységéhez képest nem felelhetne tüzetesen számok észrevételekre, melyeket min. ur itt rögtönzőni méltóztatott, azt ne az ügy hibájának, melyet véd, hanem saját gyöngeségének tulajdonítsák.

Szónok mielőtt a p. u. miniszter előadására válaszolna, észrevételeket tesz az előadó és Gajdóczy által fölemlítettékre. Válaszol ezek után a p. u. miniszter állításaira is, és végül ajánlja hat. javaslatát Juszth hat. javaslata ellenében.

A képviselőház többsége ezután helyesléssel fogadja a jelentést; Ghyeczy Kálmán hat. javaslata ennél fogva eljettetik és ez ellen Juszth József fogadtatik el.

A képviselőház megegyezvén ezután a 7-es bizottság által meghívott albizottságnak tiszteltéj fejében 120 aranyat.

Az ülés 5 percze felfüggesztetik.

Szűnet után napirenden van a főrendiház által a számvetészek iránt tett módosítások tárgyalása.

A 11-dik fejezetnél hosszabb vita fejlődött. A főrendiháznak e fejezetnél tett módosítvány 106 szóval 101 ellenében elfogadtatik.

A többi fejezeteknél tett módosítványok is egész a 23 diki fejezetig központi bizottság előterjesztései folytán és némi discussio után elfogadtattak.

Ülés vége d. u. 2 órákor.

A képviselőház ülése április 2-án.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Jámor Pál, Széll Kálmán, Bujanovics Sándor.

A kormány részéről jelen vannak: Bedekovich Kálmán, Festetics György, gr. Horváth Boldizsár, miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül bitelesített. Napirenden van Irányi Dániel törvényjavaslata a felülvizsgáló tanácsról.

Irányi Dániel indokolja törvényjavaslatát és kéri az osztályokhoz utasíttatni.

A ház az osztályokhoz utasítja a javaslatot.

A napirend második tárgyat képezik a főrendiház módosításai az államszámvetészekről szóló javaslatban. A ház vita nélkül elfogadja a hátralévő módosításokat. A főrendi ház erről értesített-ni fog.

Tárgyalás alá kerül a központi bizottság jelentése a szállóvaltsági kötvények szelvényadójáról szóló törvényjavaslat iránt.

A ház általánosságban és részleteiben változatlanul elfogadja a szállókötvények szelvényadójáról szóló törvényjavaslatot.

Tárgyalás alá kerül a központi bizottság jelentése a közös magyar-horvát törvények kihirdetéséről Horvát-Szlavonországra szóló törv.-javaslat tárgyában.

A központi bizottság lényegtelen stylaris módosítással a javaslat elfogadását ajánlja.

A törvényjavaslat vita nélkül, általánosságban és részleteiben elfogadtatik.

Tisza Kálmán: azon okból, mert a Duna-gőzhajózársággal éppen most folynak az alkudozások, és mivel a déli vaspályatársasággal fennálló szerződések érvénye iránt kételyek forognak fenn, határozatilag oda kívánna utasíttatni a pénzügyi bizottságot, hogy a déli vasutak az adómentességre vonatkozó szerződését megvizsgálja és a közlekedési és pénzügyminiszterek meghallgatásával adjon véleményes jelentést az iránt, vajjon ezen szerződés kötelező e Magyarországra vagy nem?

A ház ezen incidens folytán elhatározza, hogy ez indítvány kinyomtatván, a főnnebbi törvényjavaslattal együtt hétéfőn fog tárgyalatni.

Horvát Boldizsár igazságügyminiszter: T. képviselőház! A mai ülésben egy interpellatio intéztetett t. collegámhoz a belügyminiszter urhoz. Az interpellatio következőleg hangzik: Szemben azon hírekkel, hogy némely megyei és városi körökben a tisztújítások foganatosítása vagy további elnapolása élénk érdeklődéssel tárgyalatik: tiszteletteljesen felkérem a belügyminiszter urat, hogy ezen kérdés iránti nézeteit nyilvánítani sziveskedjék.

Részint azért, mert a belügyminiszter ur ágyban fekvő beteg, részint pedig azon okból, mert egy hasontartalmu interpellatio intéztetett hozzám, mart. 10-én Kiss János képv. ur által a szathmári tisztújítás tárgyában, engedje meg a t. képv. ház, hogy ezen interpellatoria a kormány nevében én adhassam meg a választ. (Halljuk!)

A kérdés az lévén, hogy a mik a kormány nézetei e tárgyban, van szerencsém a kormány nevében kijelenteni, hogy mi a tisztújítást ma sem törvényesnek, sem pedig opportun dolognak nem tekintünk. (Helyeslés jöbbször és a balközép.) Törvényesnek nem tartjuk azért, mert egyáltalában egy törvény sincs, melyre hivatkozni lehetne annak indoklására, hogy a tisztújításokat az idén a városokban és a megyékben meg kell tartani. Engedje meg a t. ház, hogy legelőször is az 1848. XXVII-ik t. czre hivatkozzam, mely a megyéket ideiglenesen szervezi, és mely világosan kimondja, hogy a legközelebbi országgyűlés intézkedése, tisztújító székek a megyékben nem tartatnak, hanem a hivatalokra nézve történt tisedeseket a főispán a bizottmányynal egyetértőleg be-tölti. Ezen törvény szól a megyékről. A mi pedig a városokat illeti az 1848. XXIII. t. cz. átváltsa-sa mindenkit meggyőzhet arról, hogy azon törvény nem szervezte a városokat végleg, hanem csupán azon intézkedésekre szorított, melyek a városi szerkezetek rögtön átalakítására 1848-ban szükségesséknél mutatkoztak. Világosan kitűnik ez az 1848. XXIII. t. czik 3-ik §-ából, mely ezt mondja, „azalatt, míg a városok rendezése iránt a törvény részletesen rendelkeznek, következők határozatának meg”: és ezután sorban következnek a városok felosztására a tisztújításra és a választási jog meghatározására vonatkozó intézkedések stb., de seholsem mondja a törvény azt, hogy a hivatalnok három esztendő múlva a hivatalról lemondani tartozik. (Nyugtalanág a baloldalon.) Ezen vörös vonal vonul át a törvény többi szakaszain is. Szabadon meg csak a 25-ik szakaszra hivatkozom, mely a tanácsról és a közgyűlésről szól, mert ebben is előfordul ezen kifejezés: „Azalatt, míg a törvény részletesen intézkedik.”

Mindebből kitűnik t. képviselőház, hogy az 1848-ki törvényhozás csak egy ideiglenes status-quot akart teremteni mind a megyékben mind a városokban. Ellenben a megyék és városok organics szervezését a jövő törvényhozásnak hagyta fenn. De ha ezen törvények nem is volna-nak szemünk előtt, eljárásunk iránypontjait azon felhatalmazásból kellene merítenünk, mely a kormány-nak mindkét ház által megadott és mely itt 1867. mártius 11-én a 35-ik ülésben kihirdetett. Ezen határozat 7-ik szakaszában világosan benne foglaltatik, hogy a megyei bizottságok, tisztviselői és a törvényszékek tagjai csak a megyék végleges szervezésének tetleges életbeléptéig marad-nak állásukban és hivatalukban, akkor pedig a bizottságok, a tisztikar és a törvényszékek újabb megalakulása akként fog történni, a mint ez iránt a törvényhozás intézkedni fog. Ez is világos. A törvényhozás bennünket akkor oda utasított, hogy a 48-ik törvények alapján némi módosításokkal a tisztújításban, szervezzük a megyéket és városokat. De a törvényhozás intentioja az volt, hogy ezen ideiglenes szervezés, mely 48-ban bekövetkezett, tartson mindaddig, míg a végleges szervezés iránt a törvényhozás nem intézkedik. Tehát a tisztújításokra törvényes alapot a kormány egyáltalán nem talál. (Helyeslés.)

A mi pedig az opportunias kérdését illeti, engedje meg a t. ház, hogy hivatkozhassam azon törv. javaslatra, melyet a bíróságok szervezésére nézve már a multkor volt szerencsém a t. ház asztalára letenni. Ebben világosan bennfoglaltatik azon intézkedés, hogy a törvényhatósági tisztviselők mindaddig tartoznak a juridikai ténen is hivatalaikat folytatni, a mig az első folyamodású kir. bíróságok tetleges életbe nem lépnek. Továbbá legyen szabad hivatkoznom arra is, hogy a megyék és városok rendezéséről szóló törvényjavaslatokat, ha ünnepe előtt nem, de az ünnepe utáni első ülésekben a kormány bizonyosan leteszi a ház asztalára.

Midőn tehát, t. ház, mind a bíróságoknak, mind pedig a municipiumok végleges rendezése a küszöbön van, midőn a törvényjavaslatok ez iránt részint már a ház asztalára vannak letelve, részint pedig legközelebb be fognak adni, azt hiszem, hogy az opportunias szempontjából is haszontalan, czélnélküli izgalmat előidézni, a kedélyeket felizgatni (mozgás és felkiáltások a szélső balon: ohó!) és munka szünetét támasztani, nem volna helyes, akkor, midőn mind a közigazgatás, mind a törvénykezés terén erőnk és időnk gyors, czélzert és szabatos felhasználása az egyedüli övszer, hogy a halomról halomra növekedő restantiáktól megszabadulhassunk. Ez volt a kormány álláspontja, és ha a kormány ezen nézetének helyessége iránt némi kételyek merülnek fel, miután ezen határozat az országgyűlés mindkét hazának egyetértésével keletkezett, még akkor is ezen nézet ellenében a törvényhozás mindkét factorának ismét egyetértő újabb nyilatkozata szükségeltetik arra, hogy a kormány ezen értelmezését megszilárdíthassa és más álláspontot elfogallasson. Azt hiszem tehát t. ház, hogy ezen okokból a kormány nézetét e tárgyban a képviselő ház egyetemlegesen támogatni fogja. (Helyeslés a jobboldalon és a balközép.)

Elnök: T. ház! Tudomásul veszi a t. ház a minister ur nyilatkozatát. (Igen! Nem.) A kik tudomásul veszik, méltóztatassanak felkelni. (Megtörténik.) A többség tudomásul veszi.

Hatósági élet.

Szamos Ujvár, márcz. 30-án, 1870. — Dobokamegye állandó bizottmányának rendes évnegyedesi gyűlése e hó 28-kán folyt le. A gyűlést a közigazgatási főbíró vezette, főispán úr betegeskedése miatt meg nem jelenhetvén. Az ezen ok feletti őszinte megilletődésnek kifejezése volt a gyűlés legelső határozata, bizonyonnyal nem csak tíres bók, mire az indítvány épen egy oly tagtól eredt, kinek politikai nézetei főispán urtól nagyon eltértek. Remény felett sokan jelentek meg a megyéből s az arcokzon olyasmint lehetne olvasni, mi az egymást rég nem látókén szokott ülni, s csakugyan ha a lefolyt észre és tétre visszagondolunk, nem csodáljuk, hogy ha az abból mint egy fogságból menekülésnek örülünk.

Volt is aztán drága dolga az útnak, panasza, szemrehányás! Mindenki saját útját featé legroszabb színnel s vádolá a közönyt, hogy e közérdektől hanyagolják, s mint Petőfi pásztora számarán kívül más kezeltgyében nem levén, tüttögeték a tiszteletet, szolgabírákat stb. De mikor menthetőbb az őszön saját érdekében legalább a reményből valamit megszerezni, mint jelenleg a közelebbi mult évszázak rettentő sara után?

De ezért mégis a szívélyes baráti viszony, mely mindég az illem medrében tartja a kedélyeket a társadalmi egy, mint tanácskozási ténen az egymástól rég nem látók új frigyét erősíti meg, mely erősíté egyszerűs mind határozatainak következetességét, a melyeknek érdekességét nem kevésé emel, hogy a mérsékelt orsóján lepergő ajánlatokat épen egy oly nagy reményű fiatal tisztelbeli jegyző nyújtá előnkbe, ki e megye tanácskozási guzsalyát sokszor tűzre tette az ellenzéki lapokban.

A gyűlés egy nap tartott s a közölt törvény-cikket, tudomásul vevendő felsőbb leiratok s hivatalos jelentések tárgyalása után több keblitárgyban hozott határozatot, u. m.

Az egeregi járásban az eddigi, felmentését kérő segéd szolgabíró Prundus János helyébe megválasztá Sombori Bálintot.

Egy megyei birtokos abbeli javaslatára, hogy a teleknyvi helyszínelők által egyszerűs mind a barázdajegyek felütése is nivalatból eszközöltesse, elhatározta e czélra saját közgei által törekedni.

Az alsó kertletti népszámlálási munkát bevégeztetvén, az arról készült kimutatások a bizottságok elnöke által beadott, mely nagy fáradsággal és áldozattal összeállított munkának ily rövid idő alatt történt végrehajtásáért a megyei bizottmány az elnöknek és bizottsági tagoknak köszönet elismerését jegyzőkönyvileg kívánta kifejezni, a bizottmányi tagok által a fuvar- és szállásért öket illető megtérítés fejében emelt követelés azonban, mely a megyei bizottság által csak a kívánt összeg felerészéig fedeztetett; ezen fedezés keresztülviteli módjának roszalása mellett elutasított.

Nem lehet tagadni, hogy a bizottságok elnöke nézve, ha a közreműködőknek nagyobb megtérítést helyezett kilátásba, a kilátás megadására kellemetlen lehet, de őt vád nem terhelheti, mert ő igértet a m. tisztség biztosítása folytán tette.

Az útmunka rendezése főleg az útvaltság hova-fordítása iránt határozatba ment, méltóságos báró főispán urat, ki ez ügyben a fővezetést magának tartá fenn, felajánlta, hogy a kivitelben a megyei mérnökön és illető szolgabírákon kívül, még a különböző járásokból választandó megyei bizottmányi bizalmi tagok tanácsával is éljen, mely czélból a

(—) Pesten egy Gain Illés nevű matrész kőzelebből 23 ezer forintot talált az utcán és az özszeget a városkapitánysághoz vitte. Ritka becsületesség.

(—) Az „Ung. Lit.“ Lirenx August, a „Constitutionell“ színdarabírója írja, hogy a kritikusnak sem láttam a színdarabban azon időben, midőn bírálatokat írt. Tudd meg kedvesem — szívesen egyszer Gantier Theophilus — hogy részrehajlatlanul referáljak az előadásokról, nem szűkeget azon megjelenni, mert akkor részrehajló leszek.

(—) A „Wanderer“-nek írják nyugati Galiciából: Engedje meg, hogy az 1849-iki szomorú epocha egyik szép és szomorú reminiscenciájáról beszéljek. Egy lengyel lapban olvastam, hogy Nagyvárad körül (Magyarországban) van egy kis halom, melyet ismeretlen kezek minden évben virággal szórnak tele. Elmondom a kis halom történetét: 1849-ben orosz csapatok törtek Magyarországra. Nagy csoportokban vonultak Galicián keresztül. A lovas csapatok közül kiült egy század uhánus, nemes magatartású és egyébként fölülről. E század lengyel fiukból állt, kiket az oroszok Magyarországra kényszerítettek. A lengyelek és magyarok között meleg rokonszenz képzett az a kapcsolat, mely a múlt történelméből fönmaradt. E rokonszenz érzé és hősi csapat is, a különösen annak nagyon szeretett kapitányá Rulikovszky, a ki Volhyniában született; szülei porcellán-kereskedők voltak. Ő föltette a kérdést társainak: mit tevék legyenek az esetben, ha a szabadság ellen harcolni kénytelenítetnek? — „Átpártolunk a magyarokhoz!“ volt az egyhangú felelet. Ebben ki volt mondva a határozat s a hős fiúk csak az alkalmat várták, mert Rulikovszky kimondta, hogy inkább golyót akar fejébe, mint hogy a szégyenletes csatából rendjellel térjen haza. „Nemskára hirt ment, hogy a magyarok közelének. Vízszálra csapatokat küldtek ki a magyarok keresésére. Közülük Rulikovszkyt. Ő ment és a magyarokat — megtalálta. A magyarok örömmel fogadták, de hogy nem ártanak neki, színlelt fogságba helyezték. A világi kapitány utána Rulikovszky orosz kézre került. Az oroszok nem mint foglyot, hanem mint szökevényit itélték el, és ennek következtében Nagyvárad mellett agyonlőtték. Nagyvárad lakói megörzülték a nemes lengyel emléket, ki ott fekszik egy jeltelen kis hant alatt s azért szórják tele minden esztendőben virágokkal, hogy a ki elmegy mellette, felsohajtson és áldja emlékeztet.

(—) A pesti magyar életbiztosító bank: „Haza“ működésének eredménye 1870. márczius hava folyán: Benyújtott 549 darab bevallás 539,610 frt tőkére, függőben maradt a múlt hónapból 844,693 frt; összesen 1,384,303 frt. Ebből kiállítottat 451 darab 476,640 frt tőkére, függőben maradt 802,263 frt, elutasítottat 105,400. A bank működésének kezdete óta, t. i. 1867. szept. 1, 1884,303 frt, 1 től 1870. márczius hó végéig az összes benyújtott bevallások összege: 28,450,263 frt.

(—) Gyászír. Bányai Károly, helybeli kereskedő, rájádalmútt kebellet jelenti, hogy hön szeretett nője Horváth Mária alig tíz napig tartó tudólok következtében, 36 évre terjedt életkorában, boldog házasságuk 10 dik évében márczius hó 31-kén délelőtti 11 órakor bevégette jószágos és tevékeny földi létét. Béke poraival.

Kimutatás
a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról márcz. havában 1870.

Bevételek:	
Pénztármaradék a m. hóról	133,348 ft 23 kr.
Havi, rendes és rendkívüli betételek	115,360 „ 94 „
Könyvdíjakban 109 új tagtól	109 „ 50 „
Kamat, feldíj és váltódíj	105,65 „ 30 „
Bélyegdíjakban	529 „ 20 „
1231 tag által visszafizetett kölcsön	565,237 „ 90 „
A bevételek összege	825,151 „ 7 „
Kiadások:	
1278 tagnak kölcsön	627,129 ft 32 kr.
Tisztviselők fizetése	622 „ 66 „

Irodai kellékekre	55 frt 92 kr
Bélyegre	560 „ — „
Kamat	60 „ 90 „
Szegélyezésre	11 „ 25 „
Adóba	250 „ — „
Tőke-visszafizetés	142,681 „ 53 „
Pénztármaradék	53,779 „ 49 „
	825,151 „ 7 „
Kolozsvárt, márcz. hó 31. 1870.	
Taufner Ferencz, Gelth János, Wagner Frigyes, igazgató.	könyvvezető. pénztárnok.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1870. márcz. hóban.

Bevétel:	
Pénztári maradvány febr. 28-án	32,349 frt 72 kr.
202 betét után	70,650 frt 99 kr.
Visszafizetett váltók	71,250 frt 78 kr.
Visszafizetett előlegekért	4,480 frt — kr.
Befizetett kamatok, váltó- és előlegek után	2,095 frt 76 kr.
Illetékek	594 frt 85 kr.
Értékpapírok	2,630 frt — kr.
Befizetett kamatok értékpapírok után	22 frt 87 kr.
Államilleték előlegek után	21 frt 30 kr.
Összesen:	184,096 frt 27 kr.
Kiadás:	
Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 76 félnek	36,298 frt 03 kr.
Betételek után fizetett folyó kamatokra	5 frt 07 kr.
Leszámitott váltókra	89,370 frt 41 kr.
Előlegekre	8,670 frt — kr.
Kezelési költségekre	34 frt 22 kr.
Igazgatói tiszteletdíj és hivatalnokok fizetése	1,781 frt 66 kr.
Választmányi tiszteletdíjakra	106 frt — kr.
Értékpapírokra	3,825 frt — kr.
Értékpapírok után kamatmegtérítés	97 frt 40 kr.
Kifizetett részv. kamat és osztal.	2,140 frt — kr.
Államilleték előlegek után	21 frt 30 kr.
Jótékony Nő-egyletnek	30 frt — kr.
Városi szegényeknek	30 frt — kr.
Pénztári maradv. márcz. 31.	41,687 frt 59 kr.
Összesen:	184,096 frt 27 kr.

Kimutatás
a tordai kisegítő pénztár-egylet 1870. évi február havi forgalmáról.

Bevétel:	
Pénztári maradék január hóról	2942 frt 14 kr.
Rendes és rendkívüli betételek	8370 frt 41 „
Könyvdíj	17 „ — „
Kamatokban	364 „ 60 „
Bélyegdíjban	17 „ 90 „
72 tagtól visszafizetett kölcsön	12,440 „ — „
Összes bevétel:	24,152 „ 05 „
Kiadás:	
91 váltó mellett kölcsön	17,260 frt — kr.
Összes kezelési kiadás	78 „ 05 „
Bélyegre	17 „ 90 „
Betét visszafizetés	1506 „ 08 „
Pénztári maradék	5290 „ 02 „
Összesen:	24,152 „ 05 „
Wolff Gábor, Májai István, Szentpéteri Antal, igazgató.	könyvvezető. pénztárnok.

(r.) **Színház, művészet.** — A múlt héti repertoireban is feltűnt egy érdekes újonság. Ez az Offenbach „Kék szakáll“ című 4 felvonásos operettje, mely pénteken került először szíre. A termékeny zeneszerzőnek ez újabb művében is kitűnik a magyar phantasia s kifogyhatatlan gazdag költői véna. Sok eredetiség van zenéjében, s hol a megéltékből alkot, ott is a páratlan mesterre

ismerünk, miben Supe, Zaitz s több mások csak árnyékaik lehetnek. Pazarul gazdálkodik a dallamokkal. És egyik szebb, mint a másik, szerelem, jókedv, kék, mámor, harag, bánat, az emberi szenvedélyek egész serege nyer abban életet kedélyes változatokban, melyek kidomborításánál mely zeneismerete legkisebb házagot sem hagy. Offenbach jól ismeri a reudekzése alatt álló hangszereket, azok hatásait, valamint az instrumentatio törvényeit, ép azért soha sem téveszti a hatást. Mint a jó festő, ki a helyzethez mérten mindig eltalálja a színeket. De, ha régebbi operettjeit az újabbakkal összehasonlítjuk, különbséget találunk e tekintetben köztük, mert amazokban inkább a dallamok saját-sága, mint a hangszerelésbeni erő tűnik ki. Így például a „Kék szakáll“ első felvonásának fi-nalejában annyi erő, hangszerelési tökélyt látunk, mennyit aligha felmutathatunk más operettjében, a 3 dik felvonásban pedig Boulette drámai küzdel-mében oly meglepő szépen színez, hogy a „jövő zenészeknek“ is dicsőretére válhatna. Hát szülege? Az bizonyára nem áraszt Meilbac és Halevy fejére annyi dicsőretet, mennyire a zeneköltőnek lehet igénye. E részben sokkal szerencsésebbek voltak a „Párisi élet“, vagy „Szép Helena“, mely operettek, leginkább azért bizonyára tovább tartandják magukat a színpadokon. A czimszerep-pel Bogyo mérkőzött meg, azonban, mint her-czeg, korántsem találta magát annyira otthon, mint például Bobinet és Fricz szerepében, melyek egyéniséggel jobban egyeztetelők. Szép hangja azonban elismerést nyert. Az ugorkafára hirtelen fölcsapozkedett Boulette porleány Szilágyinó ssemélyesítette. A szerepekre reá nézve sem volt előnyös, jobb szerették volna Tannernét helyé-be látni, ki a „Plebános szakácsnéja“ ban felmutatott színpadi tehetségből ítélve, e helyet bizonyára sikeresebben töltené be. Egyéb tekintet-ben kitűnő volt. Darai Károlina, ki naponta fényesebb jeleit adja baladásának, Hermína her-czegnő rövid szerepében is hatással játszott és éne-kelt. A közönség szép reményű művésznőnek iránt zeltapban fejezte ki elismerését. Szilágyi (Bobesche) az operettek fardhatatlan, jó humorú hőse ezúttal is általános tetszésben részesült. — A Takács Ádám jutalomjátékára hétfőn előadott Birg Pfeifer „Halottrabló“ című drámája szintén tele bázzban folyt le. De ez a megkülön-bötetés, úgy hiszik, nem a rém dráma, hanem színházunk tehetséges tagja, a jutalmazottt volt. Hiányzik e darabból a dráma, jobban mondva a tragedia magya, hőseben nincs határozott szenvedély, elhatározott szándék, törekvés, az egy közön-séges gazember, ki undort, gyűlöletet ébreszt föl, míg másfelől Heléna hosszan tartó szenvedései le-hangolják a nézőt, a nélkül, hogy a költsézet ha-tását éreznék. Nyugalom, béke a színeknek. Minden nemesebb izlést sértének a temetőből kiasott halot-tak eltorzult alakjai; a tragediaának pedig semmi köze vele, az ölékkel foglalkozik. Nem helyesel-hejtük e darab színrehozatalát. Sz. Mátrai L. Heléna baládatlan szerepét is kiemelte, azt mintegy megteremtő, kidomborította, mi késégen kívül a kiváló színpadi tehetség mellett is farsadagsá be-értült, mintbogy Heléna csak afféle drámai „árnyék alak“ féljellel, ki ugyszólva mísem tesz, hanem esz-köz a kéréheletlen sors kezében, mely szeszé-lyes, kegyetlen játékát űzi vele. Játéka mindenütt rokonszenves volt és igen sok hiányt elfedett vele. Legnagyobb tetszést aratott az első felvonás végén, hol Ferdinánddal megökökre határozza magát, a temetői jelenet szintén sikerült. Többször tapsban részesült. A jutalmazott, Takács Ádám a vad, durva Ferdinánd alakításában elég jó igyekezetet fejtett ki, azonban nem működött szerepkörében.

KÜLFÖLD.

Páris, apr. 2. Egy igen hihető hír szerint a senatus consultum a plebicitum jóváhagyása alá jogna terjesztetni.

Róma, apr. 2. A „Civiltà Cattolica“ azt igyekszik bebizonyítani, hogy valamely dogma megállapításához nem kívántatik meg a zsinati atyák erkölcsi egyhangúsága, — hanem elegendő ahhoz az egyszerű szavazattöbbség is.

Gróf Bray, bajor külügyminiszternek a bel-ügyi politikáról azt mondá, hogy az békitő, engesz-tező és takarékos fog lenni. „Az állíták — mon-dá a külügyekre áttérve — hogy Bajorország mos-tani helyzetét, mostani állapotát tarthatlan. En ezt a nézetet nem osztom. Mindenesetre Európán át most a provisorium vonul át, az általános európai körülmények közt sok be nem végezt, sok nehéz dolog van és Bajorország sem ment azoktól. De azért állapotja nem tarthatatlan, sőt többet mon-dok, megátadhatatlan. Bajorország Európa és Németország központján fekszik. Bajorország min-den megtámadása oly bonyodalmakat idézne elő, ezeknek ellene a legnagyobb hatalom se szegül-hetne. Egy 5 millió lakója állam, mint a miénk, bátor, derék hadsereggel, nem oly könnyen bukik el a legnagyobb veszélyben is, a mint hogy ön-vétke nélkül egy nép sem enyészik el.“ Az Észak-német szövetséggel való viszonyunk a szövetségek biztos alapján fekszik. Délsvövetséget alapítani, mint a hogy ez a prágai békében jelezve van, nem sikerült mindaddig. Mellőzve, hogy ezért ar-ról közönyösen lo kell e mondani, a nélkül is Dél-németország érdekeiben elég támpont van, a teljes egyenjogúság alapján való állandó és szívélyes előrehaladásra. A mit most ajánlok, az praktikus politika, a valódi érdekeink politikája, a mit önkö-nek ajánlok, az a nyílt és természetesen becsüle-tes és loyális politika. Ennek alapját abban látja, hogy: németek, de bajorok is kell hogy maradj-a-nak, s ennek biztosítéka az aug. 27-ki szövetség 1. czikke, mely így hangzik: „A magas szerződő felek kölcsönösen biztosítják területük integritását és háború esetén teljes haderejüket kötik le, e czélra, egymás rendelkezésére bocsátva azt.“

A „Norddeutsche Allg. Ztg.“ a dél német szü-vetség iránt az „Augsb. Allg. Ztg.“ által közölt tervről azt mondja, hogy abból némiéket el lehet fogadni; azonban a terv nem oldja meg a délné-met államoknak egymásközt s az északi szövetség-gel való elfogadható egyetlenségének lehetőségét. Azon nézetben, hogy valamely egyes délnémet ál-lamnak az északi szövetségbe belépése, a békeké-tések által ki van zárva, se Baden, se Poroszor-szág nem osztotzik. A mi végül az északi szövet-séggel való nemzeti összeköttetést illeti, e lap szer-int bizonyos főkérdésekre nézve a tervben hiában keresünk utmutatást.

Varsóból írják, hogy a moszkvai szláv co-mité jövő nyárra ismét általános szláv congressust akar összehívni, melyre a lengyelek s meg fog-nak hivatalni. De vajjon eljönnek e? az más kérdés. A pan szlávok országsszerte annál készségesebben támogatják a tervet, mert reménylik, hogy a con-gressus valamikép megszeli a lengyeleket (!) A Lazienky-palotában készülleteket tesznek a czár el-fogadására, ki itt állítólag a porosz királlyal fog találkozni.

Washington, apr. 1. A felbbezési tör-vényszék elhatározza, hogy a februárban hozott azon határozatot, melyszerint olyan fizetések, melyek 1862. előtt kötött szerződésben alapulnak, ércpénzben tel-jesítendők, — újabb tanácskozás alá veendi. Az államadósság april 1-jén 2650 $\frac{1}{2}$ millió, a csökke-nés 5 $\frac{1}{4}$ millió az ércpénzállás 105 $\frac{1}{2}$ millió, a papírkészlet 6 $\frac{1}{2}$ millió dollárt tett.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Április. 2-n: 5 $\frac{1}{2}$ Metalliques 100 frt 60.40. 5 $\frac{1}{2}$ Nemzeti kölcsön 100 frt 70.10. Kamat 60.40. 1860. Kölcsön 97.20. Bankrészvény 723. Hitel-intézeti részvény 200 frt 261.50. London 10 ft st. 100 frt. 23 $\frac{1}{4}$ kr 124.—. Ezüst 120.90. Cs. királyi arany 5.85 $\frac{1}{2}$.

Földtelhermentesítési kötvények: Magyar 77.50. Temesi 75.50. Erdélyi 75.50. Horv.-Slavon 83.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Kolozsvárt Stein J. Pesten Mach és Stein könyvkereskedésében kapható:

A váltóeljárás

a marosvásárhelyi királyi tábla területén jelenleg érvényes alakjában.

Irta dr. Haller Károly, a kolozsvári kir. jogakadémián ny. r. tanár, a jogtörténelmi és bírói államvizsgálati bizottmányok tagja stb.

Ára 40 kr.

A szolgabírák és esküdtek kézi-könyve,

utmutató minden a szolgabírák és esküdtek által eszközöndő törvénykezési s közigazgatási eljárásokban, iromány-példákkal a legújabb törvények, s az új polgári perrendtartás alapján, átdolgozta KASSAY ADOLF.

Ára 2 frt 40 kr.

Községi kalauz,

vezérkönyv magyar- és erdélyhoni községi bírák, előljárók és jegyzők használatára, felvilágosító és útba igazító jegyzetekkel s gya-korlati irománypéldákkal ellátva. Irta TÓTH LAJOS, a legújabb törvények és rendeletek nyomán. Ára 4 frt.

Az új polgári perrendtartás.

Bevezetési rendeletekkel, és az ügyrenddel kiegészített zsebkadás.

Ára 80 kr.

Br. PONGRÁTZ EMIL.

Suezig és vissza.

Úti-rajzok, 2 kötet. 2 frt. 20 kr.

Az igaz vallás,

megfejtve az emberiség vallásos fogalmának keletkezése és ezek leszármazásából és a természet törvényei. Volney a „ROMOK“ című világhírű művéből. Magyarosította SZALKAY, Ára 1 frt. 20 kr.

HIVATALOS.

176.

1870.

(167)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A n. enyedi m. kir. országos feyintézetben szükségessé vált helyreállításokat, és pedig egy stűt és egy fűrdőháznak felépítését, az intézetet körül övedző fal cse-repezését, vakolását és meszelését, három bejáró nagy kapunak és két ajtónak le-endő elkészítését, az intézeti összes épületek külső falának újbolí festését, a sáta-udvarra vezető folyósó kavicsolását és az arra nyíló két ajtónak megigazítását és befestését a főmeltóság m. kir. igazságügyi ministerium folyó év márczius 24-én 5655 sz. alatt kelt kegyes rendeletével az ez iránt szerkesztett terv és költségvetés szerint mely utóbbiban az összes költségek 3982 for. 57 kral vétettek fel, enge-délyezni méltóztatván, e helyreállításoknak és felépítéseknek biztosítása tekintetéből az említett feyintézeti irodában folyó april 25-én reggeli 10 órakor nyil-vános árlejtés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók azon kije'entéssel hivatnak meg, miszerint e vállalathoz az előszámított összeg 5%-re lesz kiegészítendő, min-denki hozzá szólhat.

A fennebbi napig az előszámított összeg 10% val, mint biztosítékkal megter-helt, s az ez iránt megállított feltételek értelmében szerkesztett írásos ajánlatok is el fognak fogadlatni, melyek csak a nyilvános szóbeli árlejtés bezárta után lesznek felbontandók.

Az építés alapjánál szolgáló műtani iratok az említett feyintézeti irodában a szokott hivatalos órák alatt az árlejtés előtt is bármikor megtekinthetők.

N. Enyeden 1870 április hó 1 én.

A magyar kir. orsz. feyintézet igazgatósága.

(161)

(2—3)

Haszonbéri hirdetmény.

Az Oláh-topliczai és mesterházi nemes birtokosság határozata folytán, közzé-tétetik, miszerint az O-topliczai határon, a ns. birtokosság tulajdonába lévő gyógy-tartamu melegfűrdője, a birtokossági külön havasi legelőjével, e folyó év április 25-kén; a mesterházi birtokossági külön havasi legelő pedig április 26-kán kizárverés útján 3 egymásután következő évekre, haszonbérbe adatik. A feltéte-lek az alólírt albiztosnál bár mikor betekintheők.

Magyaró, 1870, márczius 27-kén.

WAGNER GYÖRGY, aligazgató.

NEM HIVATALOS.

(160)

(3—3)

Szamosfalván haszonbérbe adandó. Értekezhetni iránta egy 142 holdból álló birtok Szent-a fő-örhely melletti emeletes szeglet-György napjától kezdve, több évekre hátra Szigethy Józseffel.

(104)

(6—8)

Vajda-Szentiványon mintegy 100 mázsa Stíriai piros lóher mag, fecskefonal mentes, van eladó a Horváth Mihály udvarában mázsája 28 frt. o. ért. Utóposta: Szász-Régen.

(82)

(11—12)

Belgiumi Parafin-Kenőcs

(sárga és kék)

Gépolaj (olaszországi faolaj.)

Kenőolaj (savanytalan repceolaj.)

Moderateur lámpolaj.

Petroleum amerikai.)

Ligroin.

Parafin és Stearin-Gyertya.

Kátrány (vörös és fekete, tetőzetek festésére.)

Szurok.

Gyanta.

Kufsteini Cement.

Gyapjasoszer.

Gálizók.

Angol gabnászakok

és egyéb czikkek legjobb minőségben és leg-jutányosabb áron kaphatók.

Singer Henrik

kereskedésében, PEST, váci-út 58. szám, a Balassa-tőle ház közelében.

Mindenféle lóhere, takarmány répa, és egyéb vetőmagvakat kiednára bizomány-képen díjmentesen vásárolk be a legelső-kézből, s eredeti számlákkal szolgálok.

Aranygyöngyök bérmentesen küldetnek.

Levelés magyar és német nyelven.

639

6—12

Elsen Samu

szelvén-gyáros (Fournirfabrik) raktára Teutsch J. B.-nél Segesvárt, ajánlja diófa, kőrisfa, egerfa-és oseresznyefa- szelvényeit

lábán 15, 20 kr., minőség szerint.

szelvény-gyáros (Fournirfabrik) raktára

(165) (2—6)

Hirdetés.

Bécsből es. k. udvari zongoragyártó Schweighofertől, éppen most érkezett hozzám le, egy elegáns, gyönyörű hangu **ZONGORA** eladásra, hol van még egy eladó ócska **zongora** is kezdők számára 40 ft. olcsó áron, és egy eladó régi híres krémoi **hegedű** — Amáti készítménye 1657. évben készült, utolsó ára 100 ft. Úgy havi bérbe kiadandó zongoráim is vagynak.

GYULAI SÁMUEL,
 bel-farkasutca 81 sz. ház